

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1927 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsavtal m. m. dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 11 januari 1927 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 33, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan omförmälda förslag till

- 1) lag om försäkringsavtal;
- 2) lag angående införande av lagen om försäkringsavtal;
- 3) lag om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal;
- 4) lag om ändrad lydelse av 67 § utsökningslagen;
- 5) lag om tillägg till 24 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom;
- 6) lag om tillägg till 12 § i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomt-rätt och vattenfallsrätt;
- 7) lag om dispaschörs befattning med försäkringstvister; samt
- 8) lag om ändring i vissa delar av lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 121 av herr *Boman*, och

inom andra kammaren

nr 182 av herr *Thore*.

I syftet med herr Bomans motion hava instämt herrar *Jeansson* i Kalmar och *Luterkort* samt i syftet med herr Thores motion herr *Winkler* m. fl.

Beträffande det närmare innehållet av de ifrågavarande lagförslagen får utskottet hänvisa till den kungl. propositionen jämte de därvid fogade utdra-

gen av protokoll, förda i statsrådet och lagrådet. Utskottet kommer dessutom att i det följande lämna en kort översikt över förslagets innehåll.

Vad motionärerna hemställt återgives här nedan i samband med utskottets yttrande över lagförslagets grunddrag. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att i huvudsak hänvisa till motionerna.

**Förslagets
tillkomst.**

Såsom föredragande departementschefen erinrat, har svensk lagstiftning, bortsett från de i 10 kap. sjölagen upptagna bestämmelserna om sjöförsäkring, hittills i huvudsak reglerat endast den offentlighetsrättsliga sidan av det frivilliga försäkringsväsendet: det allmännas tillsyn över försäkringsanstalterna. Frågan om införande av privaträttsliga bestämmelser rörande all försäkring har emellertid sedan länge stått på dagordningen. Redan i skrivelse den 12 maj 1905 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till lag om försäkringsavtal. På initiativ av den svenska regeringen träffades sedermera under år 1910 överenskommelse mellan regeringarna i Sverige, Danmark och Norge om fortsättande av det gemensamma lagstiftningsarbetet inom obligationsrätten. Bland de ämnen, som upptogs på ett för samarbetet fastställt program, förekom jämväl lagstiftning om försäkringsavtal. I enlighet med programmet företogs först vissa andra ämnen till behandling. Denna ledde till överensstämmande lagstiftning om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, om avbetalningsköp samt om kommission, handelsagentur och handelsresande. Under år 1915 avtalades, att såsom nästa ämne skulle upptagas frågan om lagstiftning rörande försäkringsavtal samt att från norsk sida vissa förberedande arbeten skulle utföras. Sedan dessa arbeten i det närmaste slutförts, uppdrog Kungl. Maj:t den 8 november 1918 åt försäkringslagstiftningskommittén att uppgöra förslag till lagstiftning i ämnet samt bemyndigade kommittén att med danska och norska kommittéer, som komme att tillsättas för motsvarande ändamål, sammanträda till gemensamma överläggningar i syfte att åvägabrinda största möjliga överensstämmelse mellan kommittéernas blivande förslag.

Något senare tillsattes i Danmark och Norge kommittéer med enahanda uppdrag. På initiativ av Finlands regering bestämdes i början av år 1919, att även Finland skulle genom en där tillsatt kommitté deltaga i detta lagstiftningsarbete.

Den från början öppen lämnade frågan, huruvida sjöförsäkringsavtalet skulle behandlas av dessa kommittéer eller av dem, som ungefär samtidigt tillsattes för revision av sjölagen, blev i november 1921 avgjord därhän, att försäkringslagstiftningskommittéerna skulle handlägga även sjöförsäkringsspörsmålen. I samband därmed förstärktes kommittéerna med representanter för sjöförsäkringsväsendet.

**Förslagets
innehåll.**

*Om försäkringsavtal
i allmänhet.*

Den föreslagna lagen om försäkringsavtal är indelad i fyra huvudavdelningar: allmänna bestämmelser, skadeförsäkring, livförsäkring samt olycksfalls- och sjukförsäkring.

Uppgiften att åvägabringa största möjliga överensstämmelse mellan de fyra kommittéförslagen har man lyckats lösa i tillfredsställande omfattning — fullständigt vad angår den formella uppställningen: paragrafföljden är i samtliga förslagen densamma.

Åt vissa av de föreslagna bestämmelserna har till skydd för försäkringstagaren givits kraft av tvingande lagbud, så att de icke skola kunna genom förbehåll i försäkringsbrevet uteslutas. Ett sådant ingripande från statens sida har emellertid här likasom i allmänhet på privaträttens område ansetts böra bliva undantag, avtalsfriheten regel. I fråga om de bestämmelser av privaträttslig natur, vilka avsetts att vara tvingande, är därför sådant i förslaget uttryckligen angivet.

Någon definition av begreppet försäkring har icke upptagits i förslaget. Lagtexten anknuter sig till den begränsning, som språkbruk och allmän uppfattning härvidlag erbjuda. Enligt uttrycklig bestämmelse i 1 § har förslaget emellertid inskränkts till att omfatta endast försäkringar, som meddelas yrkesmässigt. Från den i paragrafens första stycke uttalade huvudregeln, att lagen skall äga tillämpning å avtal, varigenom försäkring meddelas av någon som driver försäkringsrörelse, göres i andra stycket undantag för återförsäkring och försäkring, som meddelas av sjukkasse, ävensom för avtal, som slutes i enlighet med föreskrifterna i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring eller i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

I överensstämmelse med gängse språkbruk användes enligt 2 § termen försäkringsgivare såsom beteckning för den av kontrahenterna i ett försäkringsavtal, av vilken försäkringen meddelas. Såsom försäkringstagare betecknas den, som med försäkringsgivaren träffar avtal om försäkring och som i första hand äger rätt till utfallande ersättningsbelopp. Även en annan än försäkringstagaren kan emellertid äga sådan rätt. Inom de försäkringsgrenar, som äro att hänföra till skadeförsäkring, tages sålunda ofta till förmån för tredje man försäkring av dennes intresse. Såsom en gemensam beteckning för alla dem, vilkas intresse kan vara föremål för skadeförsäkring, förekommer i förslaget termen försäkringshavare. I livförsäkringsavtal kan bestämmas, att försäkringsbeloppet skall vid försäkringstagarens död tillfalla annan än dödsboet. Den, som sålunda insatts att uppbära livförsäkringsbelopp, kallas i den avdelning av förslaget, som handlar om livförsäkring, för förmånstagare.

Rörande försäkringstagarens plikt att lämna upplysningar vid avtalets slutande finnas i nu gällande försäkringsvillkor bestämmelser, som i flera avseenden måste anses vara alltför hårda mot försäkringstagarna. Vad förslaget i dessa delar innehåller kommer, om det upphöjes till lag, att bereda dem en väsentligt ökad trygghet. Så förebygges genom den tvingande bestämmelsen i 5 §, att försäkringsskyddet går förlorat i sådana fall, då försäkringstagaren vid avtalets ingående varken insett eller bort inse, att en av honom lämnad uppgift var oriktig. För den händelse åter att en oriktig uppgift lämnats av slarv eller tanklöshet och således ej i god tro, hava i 6 § anordningar vidtagits i syfte att i viss mån för försäkringstagaren mildra den menliga påföljden av

det förelupna felet. Enligt den tanke, som ligger till grund för denna paragraf, skall ett sådant förfarande från försäkringstagarens sida icke utan vidare medföra, att försäkringsgivaren blir helt fri från ansvarighet. Väl skall denna påföljd inträda, då man kan antaga, att försäkringsgivaren med kännedom om rätta förhållandet över huvud icke skulle hava meddelat försäkring; en härmed överensstämmande regel har ock uppställts i första stycket. För sådana fall åter, då uppgiftens oriktighet icke medfört annat än att premien blivit för lågt beräknad eller att försäkringsgivarens omdöme om de villkor, som han borde betinga sig, eller om det belopp, för vilket han bort taga återförsäkring, blivit vilselett, har det ansetts innebära en onödig stränghet att, såsom enligt sjölagen och i allmänhet enligt gällande försäkringsvillkor är händelsen, låta all rätt gent emot försäkringsgivaren gå förlorad. Billigheten har synts kräva, att denne bär ansvar i den mån han kan anses hava fått vederlag därför genom den överenskomna premien. I anslutning härtill stadgas i 6 § andra stycket, att om försäkringsgivaren med kännedom om rätta förhållandet skulle hava krävt högre premie, hans ansvarighet skall nedsättas efter förhållandet mellan den erlagda och den rätta premien. Skulle han hava uppställt något särskilt villkor, anses försäkringen beviljad under detta villkor. Om försäkringsgivaren genom återförsäkring skulle hava begränsat storleken av den risk han bure i sista hand, är han ansvarig endast för ett häremot svarande lägre belopp. Denna s. k. prorataregel har emellertid för sjöförsäkring och annan transportförsäkring, såsom av tredje stycket framgår, ersatts av den s. k. kausalitetsregeln, enligt vilken försäkringsgivaren har att fullt svara för försäkringsfall, vars inträde eller omfattning finnes hava varit oberoende av det oriktigt uppgivna förhållandet, men däremot är helt fri från ansvar, där ett sådant kausalsammanhang ej kan anses uteslutet.

Försäkringsgivarens förpliktelse på grund av försäkringsavtalet består i en viss ansvarighet. I allmänhet plägar i avtalet angivas viss dag, då denna förpliktelse inträder eller, såsom det oftast heter i försäkringsvillkoren, »försäkringen träder i kraft». Denna dag kan ligga såväl före som efter den tidpunkt, då avtalet kom till stånd. Ofta framgår av avtalet, att ansvarighetens inträdande skall vara beroende av premiens betalning eller någon annan åtgärds vidtagande, såsom att en resa anträdes, en transport börjar o. s. v. För det fall, att tiden för ansvarighetens inträde lämnats obestämd i avtalet, har i 11 § upptagits en regel, som får betydelse särskilt när avtalet slutits genom brev- eller telegramväxling. Denna regel innebär, att ansvarigheten skall inträda, så snart sammanstämmande förklaringar avgivits av kontrahenterna d. v. s. så snart försäkringsgivaren eller försäkringstagaren avgivit antagande svar å ett av den andre gjort anbud. Så snart detta inträffat, bör, även om avtalet då ännu ej slutits, försäkringsgivarens ansvarighet anses hava inträtt, naturligtvis dock endast under förutsättning att avtalet sedermera kommer till stånd.

För att i någon mån undanröja de svårigheter, som kunna uppstå, när bevis skall föras rörande den tidpunkt, då ett svar blivit avsänt, har i andra stycket av 11 § föreslagits, att avsändandet i saknad av utredning om annat förhållande skall anses hava skett klockan tolv på dagen.

Det vederlag försäkringstagaren har att lämna försäkringsgivaren för det ekonomiska skydd denne genom försäkringsavtalet tillförsäkrar honom betecknas i förslaget med uttrycket »premie». Vad som i 12—17 §§ stadgas om premie skall emellertid komma till tillämpning, även då vederlaget, såsom hos ömsesidiga försäkringsanstalter är vanligt, utgår under annan benämning (t. ex. »avgift», »bidrag», »uttaxering»).

Försäkringsvillkoren innehålla ofta bestämmelser, enligt vilka försäkringsgivarens ansvarighet upphör, om en premie ej i rätt tid erlägges. Då det lätt kan inträffa, att den, som tagit en försäkring gällande för längre tid, försummar att fullgöra en premieinbetalning av den anledning, att förfalldagen fallit honom ur minnet, har till skydd för försäkringstagarna i 14 § andra stycket intagits en tvingande föreskrift om skyldighet för försäkringsgivaren att genom avsändande av skriftligt meddelande eller på annat sätt erinra försäkringstagaren om förfalldagen. Denna föreskrift avser dock icke försäkringar, för vilka premierna förfalla med kortare mellanrum än två månader.

Om den, som enligt avtalet är berättigad till försäkringsbeloppet, själv uppsåtligen föranleder försäkringsfallets inträffande, är försäkringsgivaren enligt 18 § fri från ansvarighet gent emot honom. Detsamma gäller — bortsett från livförsäkring — om han framkallar försäkringsfallet genom grov vårdslöshet. Däremot är enligt 20 § den omständigheten att försäkringsfallet framkallats genom vårdslöshet, som icke kan betecknas såsom grov, utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet.

I 21—23 §§ hava upptagits regler om vad den har att iakttaga, som vill framställa anspråk på grund av inträffat försäkringsfall. Enligt åtskilliga nu brukliga försäkringsvillkor åligger det den, som har ett sådant anspråk, att inom viss, stundom alltför snävt tilltagen tid underrätta försäkringsgivaren om försäkringsfallet, vid äventyr, om det underlåtes, att den rätt, som eljes kunnat grundas på försäkringsfallet, utan vidare går helt förlorad. Dyliga villkor kunna enligt förslaget icke göras gällande i hela sin stränghet.

Beträffande försäkringsbeloppets förfallotid uppställer 24 § såsom huvudregel, att det förfaller till betalning en månad efter det bolaget fått meddelande om försäkringsfallet. I den mån betalningen är beroende av utredning från försäkringstagarens sida, kan tiden för betalningen bliva framflyttad.

Om tredje man uppsåtligen eller genom vårdslöshet varit vållande till att en händelse inträffar, som föranleder, att försäkringsgivaren måste utbetala försäkringsbeloppet eller någon del därav, eller om tredje man utan hänsyn till vållande är ersättningsskyldig för förlust, som av sådan händelse orsakas, uppstår fråga, huruvida försäkringsgivaren kan av tredje mannen söka åter vad han sålunda nödgats utgiva. Att i viss utsträckning en dylik regressrätt gent emot tredje man måste tillkomma försäkringsgivaren, är allmänt erkänt. Vid regleringen av detta ämne har i 25 § skilts mellan å ena sidan skadeförsäkring och å andra sidan personförsäkring, d. v. s. livförsäkring samt olycksfalls- och sjukförsäkring. I fråga om skadeförsäkring är huvudregeln den att skadeståndsanspråk gent emot tredje man övergår å försäkringsgivaren; undantag göres emellertid för det fall, att tredje mans skadeståndsskyldighet endast grun-

das därå, att han gjort sig skyldig till ringa vårdslöshet. Regressrätt skall däremot enligt förslaget i allmänhet icke förekomma vid personförsäkring.

Sist i den allmänna delen av förslaget har upptagits ett stadgande (34 §), som, utan att i detalj angiva några riktlinjer, lämnar domstolarna möjlighet att efter de föreliggande omständigheterna jämka på ett kontraktsvillkor, när dess tillämpning skulle leda till uppenbar obillighet och det kan anses överensstämma med en god försäkringspraxis, att villkoret lämnas utan avseende.

Gemensamma bestämmelser för all skadeförsäkring.

Avdelningen om skadeförsäkring inledes med vissa allmänna regler gemensamma för alla arter av skadeförsäkring. I överensstämmelse med vad enligt 230 § sjölagen gäller för sjöförsäkring fastslås i 35 § till en början, att all skadeförsäkring förutsätter ett ekonomiskt intresse hos försäkringshavaren. En utfästelse, enligt vilken ersättning för inträffad skada skulle tillkomma någon, vars intresse icke beröres av skadan, är icke ett försäkringsavtal.

I 36—39 §§ behandlas frågan om försäkringsvärdet och dess beräkning vid inträffad skada. Enligt den i 37 § angivna huvudregeln skall värdet å ett föremål, som skadats eller förstörts, anses motsvara vad det omedelbart före skadans inträffande skulle hava kostat att anskaffa ett nytt föremål av samma slag, därvid dock avdrag skall göras för vad föremålet kan hava förlorat i värde genom ålder och bruk, nedsatt användbarhet eller annan omständighet. Är åter fråga om ett föremål, som på grund av sin ålder har ett högre värde än ett nytt föremål av samma slag, skall naturligtvis hänsyn härtill tagas vid ersättningsbestämmande.

Underförsäkring föreligger, om den överenskomna försäkringssumman understiger värdet av det föremål, varå försäkringen tagits. I sådant fall är försäkringsgivaren enligt 40 § icke utan särskild utfästelse skyldig ersätta mer än så stor del av inträffad skada, som svarar mot försäkringssummans förhållande till försäkringsvärdet. Om en byggnad, värd 50,000 kronor och försäkrad för 40,000 kronor, genom brand lider en skada, som uppskattas till 25,000 kronor, utbetalar bolaget sålunda i ersättning endast 20,000 kronor.

Har försäkring tagits hos flera försäkringsgivare (dubbelförsäkring) skall enligt 41 § envar försäkringsgivares ansvarighet gent emot försäkringshavaren principiellt, såvida ej annat avtalats, bedömas utan hänsyn till andra möjligen existerande försäkringar. Om de särskilda ersättningsbelopp, som varje försäkringsgivare skolat utgiva, därest han varit ensam försäkringsgivare, sammanlagda endast uppgå till eller understiga skadans belopp, är det självklart, att försäkringshavaren för utbekommande av sin rätt bör kunna hålla sig till envar av försäkringsgivarna. Paragrafens uttalande, att varje försäkringsgivare är gent emot försäkringshavaren ansvarig, såsom vore han ensam försäkringsgivare, får praktisk betydelse först om de särskilda försäkringarna tillsammans innefatta överförsäkring, åt vilket förhållande stundom i praktiken beteckningen »dubbelförsäkring» är förbehållen. Det föreslagna stadgandet innebär, att försäkringsgivarna till den del överförsäkring föreligger äro solidariskt ansvariga och att sålunda försäkringshavaren äger i första hand hålla sig till

vilken eller vilka av försäkringsgivarna som helst med den begränsning, att å ena sidan ingen av dem är skyldig att utgiva mer än han hade haft att betala, om han varit ensam försäkringsgivare, och å andra sidan försäkringshavaren ej äger sammanlagt utbekomma mer än ersättning för sin förlust.

Har en försäkringsgivare såsom ersättning för inträffad skada utgivit belopp, för vilket jämväl annan försäkringsgivare helt eller delvis haft att svara, har det ansetts vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han i viss utsträckning får av denne söka åter vad han utgivit. I 42 § har det därför föreslagits, att, i förhållandet mellan två eller flera försäkringsgivare inbördes, förlust, för vilken de hava att svara, skall på visst sätt fördelas dem emellan utan hänsyn till den ordning, i vilken försäkringshavaren utkräver sin ersättning.

I 45—50 §§ av förslaget hava upptagits bestämmelser, som avse att angiva rättsverkningarna av att den fara, mot vilken försäkringen skall bereda skydd, blivit på grund av ändrade förhållanden ökad efter det avtalet slöts. Uppenbart är, att den omständigheten i och för sig, att faran faktiskt ökats, icke bör kunna utan vidare öva inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet eller avtalets bestånd. Vissa förändringar i de yttre förhållandena skola enligt 45 §. även om de innebära en ökning av faran, anses omfattade av den ansvarighet, som åligger försäkringsgivaren. Detta gäller fareökning av sådan beskaffenhet, att försäkringsgivaren måste antagas hava tagit den i beräkning. Till vad som vid avtalets slutande tagits i beräkning torde i allmänhet kunna hänföras sådan fareökning, som tidens gång eller naturens ordning för med sig. Såsom exempel må nämnas, att ett föremål, varå försäkring tagits, på grund av ålder och bruk mot slutet av försäkringstiden ofta icke har samma motståndskraft som då avtalet slöts. Ett brandförsäkringsbolag kan icke åberopa, att eldfaran ökats genom långvarig torka och därmed sammanhängande vattenbrist eller genom ihållande stark köld, som föranlett, att befintliga eldsläckningsanordningar icke kunna fullt utnyttjas.

Om en förändring medfört, att faran ökats på ett sätt, som försäkringsgivaren icke kan antagas hava tagit i beräkning, har det hittills i allmänhet varit utslutet för försäkringshavaren att till skydd mot rättsförlust åberopa, att han icke insett eller bort inse, att förändringen inneburit en fareökning. För den nya lagstiftningen har det ansetts vara en viktig uppgift att härutinnan bereda försäkringshavaren skydd i den utsträckning det låter sig göra utan att försäkringsgivarens berättigade intresse trädes för nära. Dess grundprincip är, att en förändring icke går ut över försäkringshavaren, såvida icke vad som förekommit i samband med avtalets slutande giver anledning att antaga, att det förhållande, vari ändring ägt rum, legat till grund för försäkringsgivarens bedömande av faran. Härvid skola förhållanden, som nämnts i försäkringsbrevet, i första hand komma i betraktande. Med omnämnande i försäkringsbrev har likställts, att försäkringstagaren vid avtalets slutande lämnat uppgift om ett visst förhållande.

Då det gällt att avväga, i vad mån en fareökning bör inverka å försäkrings-

givarens ansvarighet eller å avtalets bestånd, har man icke kunnat behandla alla fall lika. Har den ändring, som framkallat fareökningen, tillkommit utan försäkringshavarens vilja, skall icke samma påföljd inträda som då denne samtyckt till eller själv vidtagit den åtgärd, som medfört fareökningen.

I 54 § har givits uttryck åt den viktiga grundsatsen, att en försäkring å ett föremål i viss utsträckning bereder skydd jämväl i sådana fall, då annan än försäkringstagaren befinnes hava äganderätt, panträtt eller annan sakrätt till ifrågavarande föremål eller på grund av särskilt avtal står faran för detta. Enligt den föreslagna lagtexten skall sålunda en vanlig försäkring å gods anses gälla till förmån för envar, som har intresse av att godsets värde icke minskas eller går förlorat. För regelns tillämpning förutsättes, att det ej av avtalet eller omständigheterna i övrigt framgår, att kontrahenterna åsyftat en annan ordning.

Bestämmelser till skydd för inteckningshavare.

I vissa hänseenden har dock avtalsfriheten på sistberörda område blivit inskränkt. Till stärkande av fastighetskrediten har sålunda i 86—88 §§ av huvudlagen samt i förslaget till lag om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal, föreslagits tvingande bestämmelser om rätt för inteckningshavare i fast egendom att njuta betalning ur ersättning, som utfaller på grund av brandförsäkring å fastighetens åbyggnader. Sådan rätt har hittills icke tillkommit honom enligt lag utan endast på grund av bestämmelser i de större försäkringsbolagens avtalsvillkor. I samband därmed att inteckningshavarens rätt nu blir lagfästad meddelas bestämmelser om det sätt, på vilket den vid inträffad brandskada skall tillvaratagas. Då rättsförhållandena mellan intecknad fastighets ägare och inteckningshavare samt mellan flera inteckningshavare inbördes kunna vara av synnerligen invecklad natur, kan det i allmänhet icke bliva försäkringsgivarens sak att avgöra frågan om den ordning, i vilken betalning skall utgå ur brandstodsmedlen. Med hänsyn härtill har det ansetts böra uppdragas åt Konungens befallningshavande att omhändertaga beloppet och pröva vem som skall äga rätt till dess utbekommande.

Sjöförsäkring.

I 59 §, som svarar mot 230 § sjölagen, angives vad som för sjöförsäkringsavtalet är utmärkande. I första hand är sjöförsäkringen att betrakta såsom transportförsäkring. Ehuru sjöförsäkringen huvudsakligen omfattar sjöfara, har det dock ej lämpligen låtit sig göra att begränsa densamma till fara under själva sjötransporten. I praxis har nämligen sjöförsäkringens begrepp alltmera vidgats. Under de tre årtionden, som förflutit sedan sjölagens antagande, hava sjöfartsförhållandena undergått en högst väsentlig förändring. Så har det blivit allt vanligare, att å gods, som mottages till transport, utfärdas s. k. genomgående konnossement, vilket kan omfatta, jämte en eller flera sjötransporter, även en eller flera transporter på järnväg eller eljest till lands. Vidare har det i den stora stycke godstrafiken blivit nödvändigt, att till skeppning avsett gods för rederiets räkning mottages redan innan det kan inlastas i fartyget. Jämsides med utvecklingen av dessa former för den internationella varusamfärdseln har

inträtt en utvidgning av sjöförsäkringens omfattning, i det att sjöförsäkringsbolagen funnit sig föranledda att i stor och alltjämt tilltagande utsträckning övertaga ansvarighet även för annan i samband med sjötransporten stående fara än sjöfara. Denna av behovet påkallade mycket naturliga utvecklingsgång har i förslaget beaktats. Enligt 59 § första stycket är nämligen att såsom sjöförsäkring betrakta icke blott försäkring mot fara under sjötransport utan även försäkring, som jämte sjöfara omfattar annan fara, den där står i samband med sjötransporten. Enligt andra stycket gäller vidare, att en försäkring, som hänför sig till fartyg eller däri inlastade varor, skall anses såsom sjöförsäkring, även om den icke avser att skydda mot fara under eller i samband med sjötransport.

För åtskilliga former av skadeförsäkring gäller, att det artskiljande kännetecknet utgöres av det slag av fara, mot vilken försäkringen gäller; detta förhållande har också i allmänhet tagit sig uttryck i de gängse benämningarna: brandförsäkring, inbrottsförsäkring, hagelskadeförsäkring o. s. v. En utvidgning av försäkringsskyddet till att omfatta annan fara än den, som varje särskild försäkringsforms namn och ursprungliga uppgift giver vid handen, förutsätter alltså en särskild bestämmelse därom vare sig i lag eller i försäkringsavtalet. Utmärkande för sjöförsäkring är däremot icke, att den gäller mot visst slag av fara, utan att den fara, mot vilken det försäkrade intresset skall skyddas, uppkommer under eller i samband med sjötransport. Härmed sammanhänger, att enligt allmänt rådande uppfattning sjöförsäkring, där ej i lag eller i avtalet särskilt undantag gjorts, anses omfatta varje slag av fara, för vilken det försäkrade intresset utsättes. Åt denna uppfattning har givits uttryck i 60 §, vars innehåll torde överensstämma med 248 § sjölagen.

Om vid försäkring å ett föremål ej angivits det intresse försäkringen avser, omfattar försäkringen jämlikt 36 § allenast försäkringshavarens intresse av att föremålets värde icke minskas eller går förlorat. Men för vissa fall, som med tillämpning av denna regel icke skulle omfattas av försäkringen, har förslaget enligt sjölagens föredöme utvidgat kaskoförsäkringsgivarens ansvarighet. Av dessa fall behandlas ett i 61 §: försäkringsgivaren har enligt förslaget att svara även för ersättning, som skall ur fartyg eller frakt utgå för skada uppkommen genom fartygs sammanstötning eller därmed enligt 223 a § sjölagen likställd händelse.

Vad i 62 § föreslås överensstämmer med sjölagens motsvarande bestämmelser i 249 §, jämförd med 142 §. När till de i 142 § nämnda exemplen på skada å varor genom deras egen beskaffenhet tillagts, att frukt eller annat födoämne ruttnar, innebär detta icke någon ändring i sak.

I fråga om bristande sjövärdighet, varmed likställes brist i utrustning eller bemanning, oförsvarlig lastning och saknad av erforderliga skeppshandlingar, föreslås i 63 § att om — vid försäkring av redarens intresse — bristen förefanns, när fartyget senast avgick från hamn, därur härrörande skada skall av försäkringsgivaren ersättas endast om det skäligen kan antagas, att varken redaren eller befälhavaren insett eller bort inse, att bristen förefanns. Vad sålunda

föreslagits innefattar vissa avvikelser från sjölagens motsvarande stadganden i 249 §.

I 64—66 §§, vilka motsvara 250 och 251 §§ sjölagen, behandlas den ersättningskyldighet, som kan för försäkringsgivaren uppkomma i följd av gemensamt haveri.

Därefter behandlas i 67 och 68 §§ vissa fall, då på grund av förändringar, som vidtagas efter avtalets slutande, det försäkrade intresset kommer att ut sättas för en annan fara än den, för vilken försäkringsgivaren enligt avtalets ordalydelse iklätt sig ansvarighet.

Har ett föremål, varå försäkring är gällande för belopp motsvarande föremålets fulla värde, gått helt och hållet förlorat för försäkringshavaren, är försäkringsgivaren, om ej annat förbehåll träffats, naturligtvis pliktig att till förlustens ersättande utbetala hela försäkringsbeloppet. I fråga om sjöförsäkring har emellertid av ålder försäkringsgivarens skyldighet att utgiva ersättning såsom om total förlust inträffat ansetts omfatta även fall, då strängt taget endast partiell skada timat, med rätt för honom att inträda i försäkringshavarens rätt till vad av det skadade föremålet finnes i behåll. Enligt 70 § skall ersättning såsom för total förlust utgå, om ett fartyg genom sjunkning, strandning eller annorledes kommit i sådant läge, att det ej kan för rimlig kostnad bärgas, eller ock så skadats, att det icke kan för rimlig kostnad göras för sitt ändamål användbart. En motsvarande regel gäller i fråga om varor.

Medan 70 § avser sådana fall, då försäkringshavaren äger påkalla utbetalning av hela försäkringsbeloppet, ehuru total förlust i bokstavlig mening ej inträffat, behandlas däremot i 71 och 72 §§ vissa fall, där enahanda rätt av ålder ansetts böra tillkomma honom, ehuru man icke vet utan allenast har anledning att befara, att skada träffat det föremål, som ersättes. Sjölagens motsvarande bestämmelser återfinnas i 258 och 259 §§.

Den tid, under vilken underrättelse om ett fartyg skall hava uteblivit för att fartyget må kunna anses som förlorat, är i 258 § sjölagen bestämd i förhållande till den tid, som beräknas åtgå för ett segelfartygs resa från den ort, där fartyget sist avhördes, till bestämmelseorten. Med nutida samfärdsförhållanden måste denna frist anses alltför lång för andra fartyg än segelfartyg. Då förslaget i 71 § bibehåller minim tiden, tre månader, har försäkringsgivarens intresse ansetts vara tillräckligt tillgodosett om för längre resor tiden bestämes till tre gånger den tid det ifrågavarande fartyget under normala förhållanden skulle hava behövt för samma resa.

Den tid, efter vars förlopp försäkringshavaren äger påkalla ersättning såsom för total förlust på grund därav, att fartyget övergivits av besättningen, har i 259 § sjölagen, liksom för övriga där avsedda fall, bestämts olika, allt eftersom tilldragelsen timat i närmare eller avlägsnare farvatten. En sådan gradering har med nutidens möjligheter för underrättelsers fortskaffande ansetts icke vara av behovet påkallad. I 71 § har därför föreslagits, att, utan hänsyn till den ort där fartyget övergavs, försäkringshavarens rätt till ersättning skall kunna göras gällande, när efter övergivandet tre månader förflutit utan att fartyget kommit till rätta. Motsvarande bestämmelse har i 72 § föreslagits för

där avsedda fall — fartygets anhållande av främmande makt — allenast med den avvikelse, att tiden där blivit satt till sex månader.

När försäkringsgivaren jämlikt 70, 71 eller 72 § giver full ersättning, ehuru det föremål, som ersättes, icke helt och hållet eller icke bevisligen gått förlorat, bör självfallet försäkringshavarens rätt till vad som till äventyrs finnes i behåll — det s. k. provenyet — övergå till försäkringsgivaren. Härom föreslås i 73 § bestämmelser, i huvudsak överensstämmande med sjölagens stadganden härom. De i 257 § första stycket sjölagen använda ordalagen, enligt vilka försäkringsgivaren har rätt endast till »det, som må hava bärgats», hava i förslaget ersatts med uttryck, som bättre passa för det ofta förekommande fall, att uppgörelse sker innan bärgning ägt rum.

I olikhet med vad fallet är i de flesta andra skadeförsäkringsgrenar, är sjöförsäkringen i allmänhet så byggd, att försäkringsbelopp, som bestämts i avtalet, utgör en yttersta gräns allenast för försäkringsgivarens betalningsskyldighet på grund av ett och samma försäkringsfall. Inträffa under försäkringstiden flera försäkringsfall, är han skyldig att ersätta varje skada, så långt försäkringsbeloppet förslår till dess gäldande. Denna regel har från 253 § sjölagen influtit i 74 §.

I 75 § har föreslagits, att vid beräkning av värdet av handelsvaror, å vilka försäkring tagits mot fara under sjötransport eller under annan transport, som står i samband med sjötransporten, skall läggas till grund det pris, som vid tiden för transportens början var i avgångsorten gällande för sådana varor levererade fritt i det fortskaffningsmedel som begagnas. Till priset i avlastningsorten skall läggas 10 procent av detta pris. Att ett sådant tillägg göres utan särskilt avtal därom, överensstämmer med den svenska sjöförsäkringsplanen. Genom ett dylikt lagstadgat tillägg — för de flesta fall ungefärligen motsvarande den värdeökning, som, oavsett frakt, under normala förhållanden uppkommer genom transporten — torde man hava på ett praktiskt lyckligt sätt närmat sig den principiellt riktiga ståndpunkten, att försäkringsvärdet bör överensstämma med värdet i bestämmelseorten. Enligt sjöförsäkringsplanen skall vidare vid beräkning av försäkringsvärdet å last, till godsets värde i avlastningsorten vid avskeppningen läggas förutom 10 procent handelsvinst och kostnad för godset intill dess det kommit ombord jämväl »försäkringskostnad». Förslaget överensstämmer härmed, men med hänsyn till vissa i praktiken uppkomna tolkningssvårigheter har i stället använts uttrycket »kostnad för sedvanlig försäkring». Till det sålunda funna värdet skall slutligen läggas sådan frakt, som enligt fraktavtalet skulle utgå även om transporten icke fullbordades.

Brandförsäkring avser att bereda ersättning för skada genom *brand*. Under uttrycket brand ingår icke varje slag av eld. För att brand skall föreligga kräves enligt 79 §, att elden är kommen lös, d. v. s. att det är fråga om en eld, som i sig innebär våda för självständig spridning av förbränningsprocessen. Eld, som uppgjorts i spis eller kakelugn, kan därför icke kallas brand. Icke heller föreligger brand, när glöd från en brasa eller en brinnande cigarr sveder eller bränner hål i en matta eller ett klädesplagg. När en eldsvåda inträffat,

Brandförsäkring.

åligger det däremot försäkringsgivaren att ersätta icke blott vad som förstöres genom eldens direkta inverkan utan även skada, som åstadkommes av den elden åtföljande hettan och röken.

I överensstämmelse med tillämpad praxis utvidgas i 81 § brandförsäkringens innebörd till att omfatta skada, som orsakas av icke tändande eller s. k. kallt åskslag.

Att bolagets ansvarighet omfattar skada, som vållas genom vidtagna släckningsåtgärder eller som åkommer ett föremål vid dess bärgning undan brand, stadgas i 82 §. I första hand skall sålunda ersättas skada, som orsakas av det vid släckningen använda vattnet eller som i och för eldens bekämpande tillfogas byggnad eller annan egendom av släckningsmanskapet. Likaledes skall ersättning lämnas för egendom, som under bärgningen kommer bort eller skadas exempelvis av regn.

I fråga om personlig lösegendom gäller enligt 83 § andra stycket, att försäkringsgivaren är inom vissa gränser ansvarig för det fall, att sådan egendom, då branden sker, tillfälligtvis finnes å annan plats än den i avtalet uppgivna. Försäkringsgivaren är sålunda skyldig ersätta till annan plats inom riket tillfälligtvis förflyttad egendom intill ett värde motsvarande femtio procent av försäkringsbeloppet, dock i varje fall icke med mer än tretusen kronor.

Ansvarighetsförsäkring.

Ansvarighetsförsäkring, varmed enligt 91 § förstås försäkring mot den ansvarighet för skada, som vid en i avtalet avsedd händelse kan åligga någon gentemot annan, är en försäkringsform, som först på senare tid kommit till användning här i landet. Den bedrevs ursprungligen under benämningen »ansvarsförsäkring». Men då denna beteckning lärer hava medfört det missförstånd, att försäkringen skulle berättiga till ersättning även för ådömt bötesansvar, har den för några år sedan utbytt mot »skadeståndsförsäkring». Denna term, använd för en underavdelning av skadeförsäkring, skulle emellertid lätt kunna giva anledning till förväxling. Ett lämpligt namn, som anger den fara försäkringen avser, har man trots sig finna i benämningen ansvarighetsförsäkring. Mot den föreslagna benämningen har i de över förslaget avgivna utlåtandena någon anmärkning ej blivit framställd.

Vid ansvarighetsförsäkring ligger det i försäkringsgivarens intresse, att försäkringshavaren så vitt möjligt värjer sig mot krav av den, som anser sig hava lidit skada genom någon försäkringshavarens åtgärd eller underlåtenhet. Dennes plikt enligt 52 § att sörja för avvärjande av skada kan, där hans skadeståndsskyldighet är tvivelaktig, medföra, att han måste underkasta sig rättegång. De skäligena kostnader, som genom rättegången uppkomma för honom, skall försäkringsgivaren enligt 92 § ersätta, även om försäkringsbeloppet därigenom överskrides.

Om försäkringsgivaren icke vill finna sig i att utgiva ersättning i överensstämmelse med en icke lagakraftvunnen dom, varigenom det blivit försäkringshavaren ålagt att utgiva skadestånd, utan påyrkar målets fullföljande i högre rätt, är han i sådana fall, då för rätt att fullfölja talan kräves nedsättning av fullföljdsavgift eller kostnadsersättning, enligt 93 § skyldig att å försäkrings-

havarens vägnar verkställa sådan nedsättning. Tillika åligger det försäkringsgivaren, att, så långt avtalat försäkringsbelopp förslår, genom ställande av erforderlig säkerhet freda försäkringshavaren från den olägenhet, som kunde för denne uppkomma genom verkställighet av den överklagade domen.

Förslaget utgår från den grundsatsen, att ett avtal om ansvarighetsförsäkring giver endast försäkringshavaren en rätt mot försäkringsgivaren. Men på samma gång fasthålls i 95 §, att utövningen av denna rätt är underkastad begränsning så till vida, att försäkringshavaren icke äger utbekomma ersättning av försäkringsgivaren, med mindre han visar sig hava träffat uppgörelse med den skadeståndsberättigade. För upprätthållande av detta villkor göres försäkringsgivaren ansvarig på det sätt, att, om han utbetalar ersättning till försäkringshavaren utan att tillse, att den skadeståndsberättigades intresse blivit tillgodosett, denne, om han sedermera icke kan utfå sin rätt av försäkringshavaren, äger hålla sig till försäkringsgivaren för utbekommande av vad som brister, dock ej med högre belopp än som motsvarar vad försäkringshavaren fått lyfta.

De mest betydelsefulla av de nyheter, som förslaget avser att genomföra, gälla livförsäkring. Under decennier har det varit ett djupt känt och ofta uttalat önskemål, att genom lagstiftningens ingripande den tillgång livförsäkringen åsyftar att skapa bleve inom rimliga gränser skyddad mot att tagas i anspråk för andra ändamål än det försörjningssyfte, den är avsedd att tjäna. Detta behov, som även behjärtats i riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 april 1908, tillgodoses genom bestämmelserna i 102—112 och 116—118 §§.

Enligt 102 § äger en försäkringstagare, om han vill, att försäkringsbeloppet skall tillfalla annan än honom själv eller hans dödsbodelägare, insätta denne såsom förmånstagare. Redan för närvarande förekommer ej sällan, att i försäkringsbrevet intages föreskrift om försäkringsbeloppets utbetalande till viss person. I vad mån syftet med en sådan föreskrift — att tillförsäkra den i försäkringsbrevet angivne en i förhållande till försäkringstagarens stärbhusdelägare och borgenärer självständig rätt till försäkringsbeloppet — kunnat på gällande rätts ståndpunkt ernås, har länge varit föremål för delade meningar. Genom en nyligen av högsta domstolen meddelad dom¹ har emellertid blivit fastslaget, att den, till vilken försäkringsbeloppet enligt försäkringsbrevet skall utbetalas, icke kan på en dylik föreskrift grunda någon rätt till beloppet. Härutinnan kommer förslagets upphöjande till lag att medföra ett förändrat rättsläge.

Genom att skriftligen insätta en person såsom förmånstagare åstadkommer försäkringstagaren, att försäkringsbeloppet vid hans död icke ingår i dödsboet utan tillfaller förmånstagaren direkt. Därvid äro dock enligt 104 § fästade vissa förbehåll till skyddande av förefintliga anspråk på giftorätt eller laglott. Gentemot försäkringstagarens borgenärer får däremot förmånstagaren, likasom försäkringstagaren själv under sin livstid, enligt 116 § i regel sitt

¹ Refererad i Nytt Juridiskt Arkiv, Avd. I, 1926 s. 421.

intresse fullt skyddat. Endast i de jämförelsevis få fall, då försäkringen ordnas på det sätt, att premien betalas på en gång eller fördelas på en kortare betalningstid än tio år, kunna försäkringstagarens borgenärer under hans livstid eller efter hans död för utbekommande av sina fordringar hålla sig till livförsäkringen.

I fråga om livränteförsäkring innehåller 118 § samma bestämmelse: en livränteförsäkring, tagen å försäkringstagarens eller hans hustrus liv med premiebetalningen fördelad på minst tio år, kan icke tagas i anspråk av deras borgenärer. Men därjämte ifrågasattes i det särskilda förslaget till lag om ändrad lydelse av 67 § utsökningslagen, att samma skydd, som för närvarande tillkommer pension å rikets stat, skall tillerkännas jämväl annan pension eller livränta, om den såsom vederlag för egen eller annan persons arbetsanställning utgår efter det livräntetagaren fyllt femtiofem år eller blivit varaktigt oförmögen till arbete. Detsamma skall enligt detta förslag gälla även i fråga om andra livräntor intill ett sammanlagt maximibelopp av 1,500 kronor. Med genomförandet av dessa bestämmelser komma nuvarande för vissa försäkringsanstalter meddelade särskilda föreskrifter om utmättningsfrihet att bortfalla.

Om än livförsäkringen har till huvuduppgift att bidra till ordnande av familjens försörjning vid familjefaderns frånfälle, spelar den emellertid i det praktiska livet en viktig roll jämväl såsom underlag för kredit under försäkringstagarens livstid. Att rätt på grund av livförsäkring sättes i pant, förekommer sålunda i stor utsträckning. Med hänsyn härtill har det i rättssäkerhetens intresse ansetts vara av vikt, att livförsäkringsbrevet erhåller en sådan karaktär, att dess innehav bereder panthavaren en fullt skyddad rättsställning emot obehöriga dispositioner över panten från ägarens sida. I 113 och 114 §§ hava upptagits bestämmelser, vilka äro ägnade att giva ökat rättskydd åt den, som genom överlåtelse eller pantsättning blivit innehavare av ett försäkringsbrev och därvid varit i god tro. Dessa bestämmelser förutsätta emellertid, att särskild lagstiftning, på sätt föreslagits i propositionen nr 9 till innevarande års riksdag, kommer till stånd, som möjliggör, att ett bortkommet livförsäkringsbrev kan dödas.

*Olycksfalls-
och sjukför-
säkring.*

Olycksfalls- och sjukförsäkring äro, likasom livförsäkringen, i huvudsak att hänföra till s. k. summaförsäkring: den ersättning försäkringsgivaren har att utgiva, när försäkringsfall inträffar, bestämmas vanligen icke genom någon uppskattning av den skada, försäkringsfallet medfört, utan utgår med det avtalade försäkringsbeloppet eller i förhållande till detsamma. Likheten med livförsäkring har föranlett, att vissa av de särbestämmelser, som för dessa branscher erfordras utöver innehållet i förslagets allmänna del, kunnat meddelas genom hänvisning (122 §) till motsvarande bestämmelser i avdelningen om livförsäkring.

De sociala hänsyn, som föranlett uppställande av vittgående begränsningar i borgenärernas rätt att tillgodogöra sig värdet av en livförsäkring, göra sig med ännu större styrka gällande, då fråga är om olycksfalls- eller sjukförsäkring. Försäkringsskyddet avser ju vanligen i senare fallet en person, som

genom olycksfall eller sjukdom blivit urståndsatt att sörja för sitt eget eller sin familjs uppehälle, och det måste därför kännas särskilt hårt, om borgenärerna skulle kunna omintetgöra det ekonomiska stöd försäkringstagaren åsyftat att vinna genom försäkringen. På grund härav har det icke kunnat komma i fråga att tillåta utmätning av rätt på grund av olycksfalls- eller sjukförsäkring, innan något försäkringsfall inträffat. Men härvid har man ansett sig icke kunna stanna. Någon betänklighet har icke ansetts möta att låta jämväl fordran på grund av inträffat olycksfall eller uppkommen sjukdom omfattas av utmätningensfriheten, så länge fordringen är inestående hos försäkringsgivaren. I överensstämmelse härmed har första stycket av 123 § affattats. Däremot gäller den föreslagna befrielsen från utmätning icke belopp, som redan blivit utbetalt. Olycksfallsförsäkringsbelopp, som utbetalas i anledning av försäkringstagarens död, ingår i hans kvarlåtenskap, såvida någon förmånstagare icke är insatt, och kommer sålunda i vanlig ordning hans borgenärer till godo. Skall åter beloppet tillfalla en förmånstagare, är det endast dennes borgenärer, som kunna göra anspråk på betalning ur beloppet. För sådana fall, då försäkringsbeloppet skall utgå i form av livränta, har i det särskilda förslaget till lag om ändrad lydelse av 67 § utsökningslagen skyddet mot utmätning i viss omfattning utsträckt till att gälla jämväl livräntebelopp, som redan blivit utbetalt.

I de avgivna motionerna hemställs, att riksdagen ville besluta sådan ändring i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till lag om försäkringsavtal, att lagen förklaras icke äga tillämpning på sjöförsäkring. För den händelse denna framställning icke skulle bifallas, yrka motionärerna, att det måtte i lagen ut-sägas, att däri förekommande bestämmelser av tvingande natur icke avse sjöförsäkringen, ävensom att lagen skall för sjöförsäkringens del träda i kraft först från den dag Konungen så förordnar för att härigenom möjliggöra, att lagen icke träder i kraft i Sverige, med mindre den även antages i de tre övriga nordiska länderna.

**Motioner
rörande
sjöförsäk-
ring.**

Vid granskning av det i propositionen innefattade förslaget till lag om försäkringsavtal har utskottet funnit detsammans innehåll vara väl ägnat att avhjälpa den brist, som sedan länge gjort sig kännbar inom det viktiga område av lagstiftningen, vilket i förslaget behandlas. Med hänsyn härtill och då överensstämmande lagar på detta område måste vara av stor betydelse för en likformig rättsutveckling inom de nordiska länderna, anser sig utskottet böra tillstyrka, att ifrågavarande förslag, vilket som nämnt i allt väsentligt överensstämmer med motsvarande danska, finska och norska lagförslag, måtte i huvudsak av riksdagen antagas.

Utskottet.

Vad angår sjöförsäkring har i de avgivna motionerna i första hand hemställt, att den blivande lagen måtte förklaras icke äga tillämpning å denna försäkringsgren. Yrkanden av samma innebörd hava vid olika tillfällen framställt från representanter för sjöförsäkringsväsendet. De skäl, som därvid

åberopats för att utbryta sjöförsäkringen ur förslaget, hava emellertid under frågans föregående behandling icke ansetts innefatta tillräcklig anledning för vidtagande av en dylik anordning. Såsom föredragande departementschefen erinrat, hava av de fyra kommittéernas ledamöter samtliga, med undantag av den som inom den svenska kommittén företrätt sjöförsäkringen, enat sig om att låta de föreslagna bestämmelserna omfatta jämväl nämnda försäkringsgren. Den svenska kommittén framhåller i motiven till förslaget, att det visserligen icke kan försvaras, att man i likformighetens intresse inlåter sig på att för en försäkringsart giva regler, som strida mot vad som är särskilt utmärkande för en försäkring av ifrågavarande slag. Men lika viktigt är å andra sidan enligt kommitténs mening, att på sådana områden, där det icke av hänsyn till de särskilda försäkringsarternas natur är nödvändigt att uppställa olika rättssatser, de regler, som givas, bliva för alla försäkringsarter överensstämmande till såväl innehåll som form. I motiven påpekas vidare, att det för dem, som taga befattning med sjöförsäkring, i själva verket måste vara av ganska underordnad betydelse, huruvida hithörande bestämmelser förekomma i sjölagen eller i en lag om försäkringsavtal. Särskilt när, såsom fallet är i förslaget, de bestämmelser, som uteslutande angå andra arter av försäkring, äro sammanförda i avdelningar, som följa efter de mera allmänna bestämmelserna och den speciella avdelningen om sjöförsäkring, är det, framhåller kommittén, en lätt sak för utgivare av sjörettsliga lagsamlingar att låta de delar av lagen, som äro av intresse för sjöfarten, ingå i en dylik lagsamling men utesluta de övriga. I samband härmed erinras om att Stockholms handelskammare i sitt den 12 februari 1924 i ärendet avgivna utlåtande yttrat, bland annat, att, då under alla förhållanden vissa regler måste bliva av gemensamt innehåll för sjöförsäkring och annan försäkring, övervägande skäl tala för att vid en allmän revision av den svenska försäkringsrätten sammanföra alla hithörande regler i en gemensam lag. Lagrådet framhåller slutligen i sitt yttrande, att lagrådet ej kunnat finna annat än att förslagets ståndpunkt härutinnan är välgrundad.

Till stöd för den i motionerna gjorda hemställan anföres i första hand, att bestämmelser, vilka icke passa för sjöförsäkringen, kommit att inflyta i den tillämnade lagen, och att bestämmelser, som för övriga försäkringsgrenar i och för sig äro lämpliga, erhållit en för dessa grenar mindre tillfredsställande omfattning, tydligen i syfte att de skulle kunna tillämpas även å sjöförsäkringen. Det göres vidare gällande, att ett sammanförande av lagbestämmelser om olika slag av försäkringsavtal i en gemensam lag medför den olägenheten, att tillbörlig hänsyn icke kan tagas till sjöförsäkringens säregna natur, dess egenkap att till skillnad från andra försäkringsgrenar i väsentlig grad vara av internationell natur, dess behov av frihet från tvingande bestämmelser och dess krav på att städse kunna anpassas efter den praxis, som i utlandet utvecklats sig eller där är under utveckling.

Motionärerna hava emellertid icke på något sätt antytt, vilka av förslagets bestämmelser de åsyfta med dessa allmänt hållna uttalanden. Den detaljgranskning utskottet ägnat förslaget har givit vid handen, att de gjorda uttalandena måste anses i hög grad överdrivna. Av kommitténs betänkande fram-

går, att kommittén under arbetets fortgång låtit sig angeläget vara att taga hänsyn till vad som är för sjöförsäkring särskilt utmärkande. I sådant syfte har kommittén haft överläggningar med representanter för sjöförsäkringsväsendet, handeln och rederinäringen samt andra sakkunniga. Över ett av kommittén utarbetat preliminärt utkast hava yttranden inkommit från representanter för sjöförsäkringsväsendet, åtskilliga handelskammare och andra korporationer. De önskemål rörande innehållet av den ifrågasatta lagstiftningen, som därvid framförts, synas hava vunnit tillbörligt beaktande. Hänsyn har ock tagits till vad som kan sägas hava vunnit erkännande såsom internationell rätt på detta område. Vid nu angivna förhållanden kan utskottet icke finna, att motionärerna förebragt några omständigheter, som kunna motivera ett bifall till yrkandet att utesluta sjöförsäkringen från den blivande lagens tillämplighetsområde. At de skäl, som kunna anföras till stöd för sjöförsäkringens upptagande i förslaget, måste enligt utskottets mening tillmätas avgörande betydelse. I sådant avseende anser sig utskottet särskilt böra framhålla det nära samband, som råder mellan sjöförsäkring och annan transportförsäkring. När försäkring meddelas mot fara under transport på järnväg eller eljest till lands, tillämpas redan för närvarande i allmänhet samma försäkringsvillkor, som gälla för sjöförsäkring. Det synes därför vara av vikt, att de regler, som i lag givas rörande dessa båda försäkringsgrenar, bliva i huvudsak överensstämmande.

Vad därefter angår motionärernas i andra hand gjorda hemställan, att det måtte i lagen utsägas, att däri förekommande bestämmelser av tvingande natur icke avse sjöförsäkringen, må till en början erinras om att i den avdelning av förslaget, som innehåller speciella bestämmelser om sjöförsäkring (59—76 §§), grundsatsen om avtalets frihet är helt genomförd. Även de föreskrifter, som äro gemensamma för sjöförsäkring och annan försäkring, kunna i stor utsträckning ändras genom överenskommelse mellan kontrahenterna. Allenast då samhällets eller annat väsentligt intresse talat för begränsning i avtalsfriheten, har åt lagbuden givits tvingande kraft. De föreslagna begränsningarna synas emellertid utskottet vara av den art, att det icke med fog kan göras gällande, att deras tillvaro obehörigen inskränker möjligheten att anpassa sjöförsäkringen efter den praxis, som på detta område i vårt land eller i utlandet utvecklats sig eller är under utveckling.

Såsom skäl för det i motionerna gjorda yrkandet att den blivande lagen såvitt angår sjöförsäkring skall träda i kraft först från den dag Konungen så förordnar har åberopats vikten av att lagen i denna del icke kommer att gälla i Sverige förrän den blivit antagen även i de övriga nordiska länderna. Det hänvisas i motionerna till att från sjöförsäkringsgivarnas sida framhållits, att ett motsatt förhållande skulle kunna medföra stora svårigheter med hänsyn till de intima förbindelser, som råda mellan de svenska assuradörerna samt assuradörer och reassuradörer i de övriga nordiska länderna. Enligt utskottets mening kan det emellertid näppeligen antagas, att i detta avseende förhållandena på sjöförsäkringens område så skilja sig från vad som gäller inom andra försäkringsgrenar, att de kunna anses motivera ett uppskjutande av lagens ikraftträdande för sjöförsäkringens del.

På grund av vad sålunda anförts anser utskottet, att de i motionerna framförda yrkandena icke böra föranleda någon ändring i de framlagda förslagen. Däremot har utskottet funnit anledning att på vissa punkter, som ej i motionerna beröras, vidtaga mindre ändringar i de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna. Härutinnan får utskottet hänvisa till vad i det följande anføres i samband med utskottets granskning av förslagets detaljer.

Förslaget till lag om försäkringsavtal.

29 §.

Beträffande fordringar på grund av försäkringsavtal föreslås i denna paragraf en särskild preskriptionstid, som för vanliga fall bestämts till tre år från det fordringsägaren får kännedom om att fordringen kan göras gällande. På sätt försäkringslagstiftningskommittén i motiven till paragrafen erinrat, kan det emellertid undantagsvis inträffa, att den, som äger göra gällande fordran på grund av en försäkring, först efter lång tid eller kanske aldrig får kännedom därom. För en avliden persons arvingar kan det exempelvis vara obekant, att livförsäkring tagits å arvlåtarens liv. Med tanke på sådana fall har det ansetts nödvändigt att upptaga bestämmelser om en preskriptionstid, som löper oberoende av huruvida fordringsägaren har kännedom om fordringen eller icke. I sådant syfte har i Kungl. Maj:ts förslag såsom en yttersta gräns för rätten att göra ett fordringsanspråk gällande föreslagits en tid av fem år från det sådant tidigast kunnat ske. Enligt utskottets mening föreligger icke tillräcklig anledning att vid bestämmande av denna gräns tillämpa en kortare tid än den vanliga preskriptionstiden. Framhållas må ock, att i den norska texten likasom i ett av den svenska kommittén år 1921 offentliggjort första utkast tiden bestämts till tio år. Vid sådant förhållande har utskottet funnit sig böra föreslå, att i fall, som här avses, preskriptionstiden ej skall utlöpa förrän tio år förflutit från det fordringen kunnat göras gällande.

30 §.

I första stycket av förevarande paragraf har utskottet företagit en mindre ändring av redaktionell natur, i syfte att det skall i lagtexten komma till klart uttryck vad som måste anses utgöra förslagets innebörd, nämligen att den tid, inom vilken fordringsägaren har att anhängiggöra sin talan, skall räknas från den dag, då han får del av försäkringsgivarens föreläggande.

31 §.

Då det i paragrafen använda uttrycket »före uppsägningstidens utgång» kan giva anledning till missförstånd, har utskottet ansett lämpligt att utbyta detsamma mot orden »före utgången av den tid, inom vilken uppsägning skall ske».

39 §.

När försäkring tages å ett föremål, är det vanligt, att efter särskild besiktning och värdering av föremålet överenskommelse träffas om ett visst försäkringsvärde för detsamma. En sådan överenskommelse (förvärdering, taxerad polis) har till syfte att undanröja de svårigheter, som i annat fall lätt kunna uppkomma, då det gäller att efter en skada åstadkomma utredning om föremålets värde. Försäkringshavaren befrias därigenom från honom eljest åliggande skyldighet att bevisa värdet av vad som skadats. Däremot tillkommer honom enligt 39 § icke någon ovillkorlig rätt att erhålla ersättning efter det överenskomna värdet. Kan försäkringsgivaren visa, att en å detta värde grundad reglering skulle giva till resultat ett belopp, som utgjorde mera än ersättning för den lidna förlusten, är försäkringsgivaren enligt paragrafens andra stycke icke pliktig att utgiva överskottet. Mot den grundsats, som kommit till uttryck i förevarande stadgande, har utskottet icke något att erinra. Utskottet finner det emellertid vara av vikt, att det blir fastslaget, att den här givna regeln icke är avsedd att komma till användning i sådana fall, då skillnaden mellan det överenskomna och det verkliga värdet är jämförelsevis obetydlig. Denna tankegång synes hava kommit till tydligt uttryck i den finska texten, enligt vilken nedsättning av ett överenskommet värde kan ske endast om med tillämpning därav ersättningen komme att uppgå till *väsentligt* högre belopp än som erfordras för förlustens täckande. Utskottet har därför föreslagit en omformulering av den svenska texten till närmare överensstämmelse med det finska förslaget.

44 §.

Här föreslås skyldighet för försäkringshavaren att, när han hos försäkringsgivaren framställer anspråk på skadeersättning, tillika giva till känna, om samma intresse är försäkrat hos annan försäkringsgivare. En försummelse härutinnan kan medföra, att försäkringshavaren helt eller delvis går miste om sin rätt till ersättning. Försäkringshavaren kan emellertid lätt nog försumma att lämna uppgift om annan förefintlig försäkring av den anledning allenast att denna fallit honom ur minnet eller att han icke äger kännedom om lagens föreskrift. För att såvitt möjligt skydda försäkringshavaren mot rättsförlust i dylika fall har det syntts utskottet önskvärt, att hans skyldighet att lämna uppgift om annan försäkring göres beroende av att försäkringsgivaren begär upplysning därom. Till stöd för en sådan anordning kan jämväl åberopas, att skyldigheten att lämna uppgift är försäkringshavaren ålagd i försäkringsgivarens intresse. På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet, att ordet »därvid» i första punkten av paragrafens första stycke måtte ersättas med orden »på anmaning av försäkringsgivaren».

51 §.

I olika paragrafer av förslaget hava upptagits bestämmelser, som åsyfta, att för sådana fall då försäkringsgivaren äger uppsäga avtalet bereda försäk-

ringshavaren säkerhet för att försäkringsskyddet icke upphör, förrän viss tid förflutit efter skedd uppsägning. Denna tid har i allmänhet (t. ex. i 5, 28 och 47 §§) bestämts till fjorton dagar. Enligt andra stycket i 51 § kan emellertid i fall, som där avses, avtalet komma att upphöra redan en vecka efter uppsägningen. Då tillräcklig anledning icke syntes föreligga att här tillämpa en kortare tid än den eljest föreskrivna, har utskottet vidtagit den ändring i paragrafen att orden »en vecka» utbyts mot orden »fjorton dagar».

61 §.

Uppkommer skada genom fartygs sammanstötning eller därmed enligt 223 a § sjölagen likställd händelse och har sammanstötningen orsakats genom fel eller försummelse hos ett fartygs befälhavare eller besättning, är redaren för detta fartyg skyldig att utgiva ersättning för skadan. Något personligt ansvar åligger honom likväl principiellt icke; han häftar i regel endast med belopp, som kan utgå ur fartyg eller frakt. Enligt vad utskottet inhämtat, är det emellertid ifrågasatt att ersätta nu gällande regler om redarens ansvar, vilka bygga på det s. k. exekutionssystemet, med ett system, enligt vilket redaren icke blott kommer att för ersättningen häfta med fartyg och frakt utan även ådrager sig ett personligt, låt vara på visst sätt begränsat, ansvar. I Brüssel har nämligen den 25 augusti 1924 av åtskilliga länder slutits en konvention rörande fastställande av vissa gemensamma bestämmelser i fråga om begränsningen av ansvaret för ägare av fartyg, som användas till fart i öppen sjö, enligt vilken konvention redaren kommer att häfta med hela sin förmögenhet. För att möjliggöra för de nordiska länderna att biträda denna konvention, hava delegerade från dessa länder, på föranstaltande av den svenska regeringen, utarbetat förslag till de ändringar i sjölagen, som i sådant fall äro erforderliga.

Enligt 61 § i förslaget är försäkringsgivaren ansvarig för den ersättningskyldighet, som i ovan angivna fall kan komma att åligga redaren. Den lydelse paragrafen erhållit i Kungl. Maj:ts förslag anknyter sig till det nu gällande exekutionssystemet. Det synes emellertid vara önskvärt, att åt paragrafen gives en sådan avfattning, att den utan omformulering kan komma till tillämpning jämväl för den händelse de ifrågasatta ändringarna i sjölagen bliva genomförda. I sådant syfte har utskottet föreslagit att utbyta orden »ur fartyg eller frakt utgår» mot orden »fartyg eller frakt häftar för».

63 §.

I förtydligande syfte har utskottet i denna paragraf gjort en mindre redaktionell jämkning.

100 §.

Den omständigheten att någon, å vars liv tagits försäkring för dödsfall, själv berövar sig livet skall enligt förevarande paragraf icke inverka å försäkringsgivarens betalningsskyldighet, såvida dödsfallet inträffar efter det försäkrin-

gen varit oavbrutet gällande i tre år. Sker åter självmordet, innan denna karenstid gått till ända, gäller såsom huvudregel, att försäkringsgivaren är fri från ansvarighet. Under vissa förutsättningar skall emellertid även i senare fallet försäkringsbeloppet utbetalas. Såsom den första av dessa förutsättningar angives i lagtexten, att det måste antagas att »vid försäkringens tagande eller återupplivande någon tanke på självmord ej förefanns». Vad man med denna bestämmelse velat angiva — nämligen att inga självmordsplaner ingått såsom motiv vid försäkringens tagande eller återupplivande — har synts utskottet komma till tydligare uttryck om, på sätt utskottet föreslår, de citerade orden utbytas mot orden »försäkringen tagits eller återupplivats utan tanke på självmordet».

103 §.

För att ett förordnande om förmänstagares insättande skall medföra de rättsverkningar, som angivas i förslaget, kräves enligt förevarande paragraf, att förordnandet skriftligen meddelas försäkringsgivaren eller ock blir genom dennes försorg intaget i försäkringsbrevet eller därå antecknat. I syfte att tydligare än som skett i Kungl. Maj:ts förslag utmärka, att en anteckning å försäkringsbrevet är gällande endast om den skett genom försäkringsgivarens försorg, har utskottet föreslagit en mindre jämkning av paragrafens avfattning.

105 §.

Såsom i den förut lämnade redogörelsen för förslagets innehåll erinrats, kan den, som tager en livförsäkring, genom att, på sätt i 102 § sägs, förordna om förmänstagares insättande åstadkomma att försäkringsbeloppet vid hans död icke ingår i kvarlåtenskapen utan tillfaller förmänstagaren direkt. Då det ofta måste inträffa, att den, som genom en sådan anordning vill trygga sina närmaste, vid den tid då förordnandet meddelas icke kan med visshet angiva, till vilken eller vilka försäkringsbeloppet skall utbetalas, har i 105 § givits anvisning å vissa beteckningar, som i sådant fall lämpligen kunna komma till användning. Mot de i paragrafen upptagna reglerna för tolkning av uttrycken make, barn och arvingar har utskottet icke haft något att erinra. Däremot har det synts utskottet betänkligt att, på sätt som skett i sista stycket av Kungl. Maj:ts förslag, tillägga ordet »anhöriga» en viss legal betydelse, som strider mot gängse språkbruk. Uppställandet av en sådan tolkningsregel kan komma att medföra, att ett förordnande, meddelat av en försäkringstagare, som saknar kännedom om lagens föreskrift, blir tolkat på ett sätt, som icke motsvarar försäkringstagarens verkliga avsikt. Med hänsyn härtill och då den, som vill meddela ett förordnande av det innehåll varom här är fråga, kan i jämförelsevis få ord giva sin vilja tydligt till känna, har utskottet ansett sig böra föreslå att sista stycket av Kungl. Maj:ts förslag utgår.

**Förslaget till lag om tillägg till 24 § i förordningen den 16 juni 1875
angående inteckning i fast egendom.**

Enligt förslaget till lag om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal, skola i regel, då en byggnad å intecknad fastighet brunnit, brandstodsmedlen nedsättas hos Konungens befallningshavande för att fördelas mellan inteckningshavare och andra rättsägare. När vid fördelningen betalning utfaller å intecknings huvudstol, medför detta, att inteckningen till den del den guldits blir utan verkan. I sådana undantagsfall, då försäkringsgivaren av en eller annan anledning icke är ansvarig i förhållande till den brunna byggnadens ägare, skall emellertid försäkringsgivaren inträda i inteckningshavarens rätt och i följd därav fastigheten fortfarande — ehuru till försäkringsgivarens förmån — graveras av ett inteckningsbelopp, motsvarande det guldna. Men för att ej innehavare av inteckning gällande med förmånsrätt efter den som guldits skall lida intrång, har föreskrivits, att försäkringsgivarens betalningsrätt ur fastigheten skall tillgodoses på det sätt, att på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, inteckning meddelas försäkringsgivaren att gälla med förmånsrätt näst efter intecknat belopp, som ej vid fördelningen utgått. Då den åtgärd, som i detta fall företages, i själva verket endast innebär, att inteckningen nedflyttas till en sämre plats i förmånsordningen, har det synts utskottet mindre lämpligt, att i den erinran om att dylik åtgärd kan äga rum, som upptagits i det föreslagna tillägget till 24 § i inteckningsförordningen, använda uttrycket »ny inteckning». Utskottet har därför föreslagit att ordet »ny» utgår.

**Förslaget till lag om tillägg till 12 § i lagen den 14 juni 1907 om in-
teckning i tomträtt och vattenfallsrätt.**

Här har utskottet föreslagit samma jämkning i avfattningen som den, vilken utskottet förordat vid behandlingen av det föreslagna tillägget till 24 § i förordningen angående inteckning i fast egendom. Rörande skälen härför hänvisas till vad som anförts i det föregående.

Beträffande övriga i propositionen innefattade lagförslag har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag ej kunnat i oförändrat skick antagas av riksdagen, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om försäkringsavtal.

Häri genom förordnas som följer:

I. Om försäkringsavtal i allmänhet.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Denna lag äger tillämpning å avtal, varigenom försäkring meddelas av någon, som driver försäkringsrörelse.

Vad här stadgas äger icke tillämpning å återförsäkring eller försäkring, som meddelas av sjukkasse, ej heller å avtal, som slutes i enlighet med föreskrifterna i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring eller i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

2 §.

Med försäkringsgivare förstås i denna lag den, som enligt försäkringsavtal åtagit sig att vid inträffande försäkringsfall utbetala ersättning för uppkommen skada eller, där avtalet gäller livförsäkring eller annan personförsäkring, det överenskomna försäkringsbeloppet.

Med försäkringstagare förstås den, som med försäkringsgivare ingått avtal om försäkring.

Med försäkringshavare förstås den, vars intresse är försäkrat mot inträffande skada.

3 §.

Avviker försäkringsvillkor från bestämmelse i denna lag, vare det ej hinder för villkorets tillämpning, med mindre sådant i lagen angives.

Om försäkringstagarens plikt att lämna upplysningar vid avtalets slutande.

4 §.

Har vid avtalets slutande försäkringstagaren svikligen uppgivit eller förtegat något förhållande, som kan antagas vara av betydelse för försäkringsgivaren,

eller har han, utan att svikligt förfarande kan anses hava förelegat, uppgivit eller förtegat något förhållande under sådana omständigheter, att det skulle strida mot tro och heder att återöpa avtalet,

vare avtalet ogiltigt, efter ty därom stadgas i lagen om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 §.

Kan det antagas, att försäkringstagaren vid avtalets slutande varken insett eller bort inse, att en av honom lämnad uppgift var oriktig, vare oriktigheten utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet.

Angår avtalet skadeförsäkring, äge försäkringsgivaren dock rätt att uppsäga avtalet att upphöra fjorton dagar efter uppsägningen.

6 §.

Har i annat fall än i 4 och 5 §§ avses försäkringstagaren lämnat oriktig uppgift, och kan det antagas, att försäkringsgivaren med kännedom om rätta förhållandet över huvud icke skulle meddelat försäkring, vare denne fri från ansvarighet.

Kan det antagas, att försäkringsgivaren väl skulle hava meddelat försäkring men i avseende å premie eller eljest uppställt andra villkor än i avtalet upptagits, vare hans ansvarighet begränsad till vad i betraktande härav svarar mot den utfästa premien. Har försäkringsgivaren icke tagit återförsäkring såsom eljest skulle hava skett, skall hans ansvarighet därefter lämpas.

Angår avtalet sjöförsäkring eller annan transportförsäkring gälle, i stället för vad i andra stycket stadgats, att försäkringsgivaren för inträffat försäkringsfall svarar endast i den mån det visas, att det oriktigt uppgivna förhållandet varit utan betydelse för försäkringsfallets inträffande eller skadans omfattning.

7 §.

Har försäkringstagaren underlåtit att uppgiva en av honom känd omständighet, vars betydelse han insett eller bort inse, och kan förtigandet tillräknas honom såsom vårdslöshet, äge vad i 6 § är för där avsett fall stadgat motsvarande tillämpning.

I andra fall än nu sagts vare försäkringstagarens underlåtenhet att lämna uppgift utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet.

8 §.

Får försäkringsgivaren kännedom om att sådant fall är för handen som i 5 § andra stycket, 6 § eller 7 § första stycket avses, och giver han ej utan oskäligt uppehåll försäkringstagaren meddelande, att och i vad mån han vill bli från ansvarighet fri, må sådan befrielse ej vidare av honom påkallas.

9 §.

Oriktig uppgift eller förtigande vare utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet, där han ägt eller bort äga kännedom om rätta förhållandet, så ock där den omständighet uppgiften eller förtigandet avsåg var utan betydelse för försäkringsgivaren eller efter avtalets slutande upphört att äga betydelse för honom.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

10 §.

Förbehåll, som strider mot 5 §, 7 § andra stycket, 8 eller 9 §, må ej av försäkringsgivaren åberopas.

Har förbehåll träffats, att oriktig uppgift, som lämnats av annan än försäkringstagaren eller intagits i försäkringsbrevet, skall utöva inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet, äge denne dock icke i något fall göra gällande annan påföljd än som skolat inträda, om uppgiften lämnats av försäkringstagaren.

Om tiden för ansvarighetens inträdande.

11 §.

Är försäkringsavtal slutet utan att däri bestämts, vid vilken tid försäkringsgivarens ansvarighet börjar, skall den anses hava inträtt vid den tidpunkt, då försäkringsgivaren eller försäkringstagaren avsänt antagande svar å den andres anbud.

Saknas utredning om tidpunkten för svarets avsändande, skall det antagas vara avsänt klockan tolv på dagen.

Om premien.

12 §.

Är ej tid utsatt för premiens gäldande, skall den erläggas utan uppskov.

Angår avtalet flera premieperioder, skall premie för varje senare period erläggas å periodens första dag. Lag samma vare, där i följd av underlåten uppsägning avtalet kommit att gälla för flera perioder än det från början omfattade.

13 §.

Erlägges ej premien i rätt tid, stånde försäkringsgivaren fritt att uppsäga avtalet till upphörande efter tre dagar. Förbehåll om kortare uppsägningstid må ej av försäkringsgivaren åberopas.

14 §.

Förbehåll, varigenom inträdet av försäkringsgivarens ansvarighet gjorts beroende av premies betalning eller försäkringsbrevs utlämnande, må ej åberopas, med mindre dröjsmål med premiens erläggande ägt rum.

Har förbehåll träffats, att underlåtenhet att erlagga premie för en senare period skall medföra upphörande av försäkringsgivarens ansvarighet, må sådan påföljd dock ej inträda, innan en vecka förflutit efter det försäkringsgivaren givit försäkringstagaren meddelande med erinran om premiens förfallodag. Vad sålunda stadgats äge ej tillämpning å premie, som förfaller innan två månader förflutit från det föregående premie skolat betalas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

15 §.

Vill försäkringsgivare, som till följd av försäkringstagarens underlåtenhet att erlægga premie är jämlikt förbehåll i avtalet fri från ansvarighet, anhängiggöra talan för premiens utkrävande, skall det ske inom tre månader från förfallodagen, med mindre avtalet dessförinnan upphört att gälla. Underlåtes det, have han förlorat sin talan. Förbehåll, som strider mot vad nu är sagt, må ej av försäkringsgivaren åberopas.

16 §.

Varder försäkringsavtal jämlikt bestämmelse i denna lag av försäkringsgivaren uppsagt att upphöra före den överenskomna tidens utgång, äge försäkringsgivaren åtnjuta den premie, som skulle hava utgått, där avtalet slutits för den tilländalupna tiden.

Upphör avtalet av annan anledning att gälla, äge försäkringsgivaren av premien åtnjuta endast så stor del, som belöper å tilländalupen del av försäkringstiden.

17 §.

Vad i 13 § stadgas äge ej tillämpning å försäkringsavtal, för vilka enligt lag regler om påföljd därav, att premie ej erlägges, skola finnas i särskilda för försäkringsgivarens verksamhet stadfästa grunder.

Ej heller skall vad i 16 § är stadgat äga tillämpning, då i sådana grunder skola meddelas bestämmelser om den rätt, som må tillkomma försäkringstagaren, därest försäkring upphör i förtid.

Om försäkringsfall, som framkallats uppsåtligen eller genom vårdslöshet.

18 §.

Försäkringsgivaren vare fri från ansvarighet gent emot den, som uppsåtligen framkallat försäkringsfallet.

Gäller avtalet annan försäkring än livförsäkring, vare lag samma, där försäkringsfallet framkallats genom grov vårdslöshet.

19 §.

Var den, som framkallat försäkringsfallet på sätt i 18 § sägs, i sådan ålder eller i sådant sinnestillstånd som utesluter tillräknelighet för brott, äge vad i nämnda paragraf sägs ej tillämpning.

Lag samma vare, där den handling, som framkallat försäkringsfallet, företagits i syfte att förekomma skada å person eller egendom under sådana omständigheter, att åtgärden kan anses försvarlig.

20 §.

Har försäkringsfallet framkallats genom vårdslöshet, som icke kan betecknas såsom grov, vare det utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Vad den har att iakttaga, som vill framställa anspråk på grund av inträffat försäkringsfall.

21 §.

Den, som vill hos försäkringsgivaren framställa anspråk på grund av inträffat försäkringsfall, skall utan uppskov giva honom meddelande om försäkringsfallet. Försummas det, och kan det antagas, att försummelsen länt försäkringsgivaren till men, vare denne i mån därav berättigad till skäligt avdrag å försäkringsbelopp, som eljest bort utgå, eller till fullständig befrielse från ansvarighet.

Lag samma vare, där enligt avtalet meddelande om händelse, som kan medföra försäkringsfall, skall givas innan försäkringsfall inträffat, men sådant meddelande ej äger rum.

Förbehåll, enligt vilket underlåtenhet att giva försäkringsgivaren sådant meddelande, som här avses, skulle medföra, att försäkringsgivarens ansvarighet inskränkes utöver vad nu är sagt, må ej av försäkringsgivaren åberopas.

22 §.

Den, som gör gällande anspråk på grund av inträffat försäkringsfall, åligger att för utredning av fråga, som är av betydelse för bedömande av försäkringsfallet och försäkringsgivarens ansvarighet, tillhandahålla denne handling, som finnes tillgänglig, och tillhandagå med andra upplysningar, som stå till buds. För försummelse härav vare påföljd som i 21 § första stycket sägs.

23 §.

Har förbehåll träffats, att den, som efter inträffat försäkringsfall svikligen uppgivit, förtegat eller fördolt något förhållande av betydelse för försäkringsfallets bedömande, skall vara förlustig rätt, som eljest på grund av försäkringsfallet skolat tillkomma honom, må, utan hinder av förbehållet, med beaktande av de omständigheter, under vilka det svikliga förfarandet ägt rum, kunna bestämmas, att försäkringsbeloppet eller någon del därav bör gäldas.

Förbehåll, enligt vilket oriktig uppgift eller underlåtenhet att lämna uppgift eller att tillhandagå med utredning skulle, i fall då förfarandet ej varit svikligt, utöva inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet i vidare mån än som följer av 22 §, må ej av denne åberopas.

Om tiden för fullgörande av försäkringsgivarens betalningsskyldighet.

24 §.

Är ej tid utsatt för fullgörande av försäkringsgivarens betalningsskyldighet i anledning av inträffat försäkringsfall, skall den fullgöras en månad efter det meddelande om försäkringsfallet kommit honom till handa; dock må betalning,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

i den mån den är beroende av utredning som i 22 § sägs, icke krävas förrän fjorton dagar förflutit efter det sådan utredning förebragts.

Förbehåll, varigenom tiden för betalningen gjorts beroende av något försäkringsgivarens beslut eller därav att betalningsskyldighet blivit genom laga dom ålagd försäkringsgivaren, må ej av denne åberopas.

Om försäkringsgivarens regressrätt.

25 §.

Har i följd av skadeförsäkring försäkringsgivaren i ersättning för skada utgivit belopp, som försäkringshavaren ägt rätt att såsom skadestånd utkräva av annan, inträde försäkringsgivaren i rätten mot den andre, där denne uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet framkallat försäkringsfallet eller ock enligt lag är skyldig att utgiva skadestånd evad han är till skadan vållande eller icke.

Belopp, som utgivits i anledning av liv-, olycksfalls- eller sjukförsäkring, äge försäkringsgivaren ej återkräva av den, som framkallat försäkringsfallet eller eljest i anledning därav är pliktig att gälda skadestånd; dock att, där i avtal om olycksfalls- eller sjukförsäkring försäkringsgivaren förbundit sig att för sjukvårdskostnader eller andra utgifter och förluster, som olycksfallet eller sjukdomen medfört, utgiva ersättning med verkliga beloppet av utgifterna eller förlusterna, vad sålunda av försäkringsgivaren utgivits må återkrävas, efter ty i första stycket är stadgat.

Om verkan av försäkringsgivarens eller försäkringstagarens obestånd m. m.

26 §.

1 mom. Där försäkringsgivaren försättes i konkurs, förfalle försäkringsavtalet tre månader därefter. Vill försäkringstagaren före utgången av sagda tid uppsäga avtalet, vare han därtill berättigad. Inträffar under konkurs försäkringsfall, innan avtalet upphört att gälla, njutes för fordran, som därigenom uppkommer, betalningsrätt i konkursen.

Vad sålunda är stadgat skall icke äga tillämpning, då vid livförsäkringsbolags eller annan försäkringsanstalts konkurs särskild administration för tillvaratagande av försäkringstagarens rätt enligt lag skall inträda; och gälle i fråga om försäkring, som meddelats av understödsförening, vad därom är i lag särskilt stadgat.

2 mom. Finnes försäkringsgivaren vid utmätning sakna tillgång att betala sin gäld,

eller inställer han sina betalningar,

eller kommer han eljest på sådant obestånd, att det måste antagas, att han ej kan rätteligen fullgöra vad honom enligt avtalet åligger,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

vare försäkringstagaren berättigad att uppsäga avtalet, där ej ofördröjligen efter anmaning betryggande säkerhet ställes för dess fullgörande.

3 mom. Då, enligt vad i denna paragraf är sagt, försäkringsavtal upphör att gälla, vare försäkringstagare eller annan, som genom försäkringens upphörande lider skada, berättigad till ersättning därför.

27 §.

Upphör försäkringsgivarens rätt att här i riket driva försäkringsrörelse, äge försäkringstagaren uppsäga avtalet; och skall vad i 26 § 3 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Har försäkringsgivaren trätt i likvidation, skall vad i 26 § 1 och 3 mom. stadgas äga motsvarande tillämpning; dock att avtalet förfaller först ett år efter likvidationens början.

28 §.

Ej må försäkringsgivaren åberopa förbehåll, enligt vilket försäkringen skall upphöra i händelse försäkringstagaren försättes i konkurs eller eljest kommer på obestånd; dock äge i avtal om skadeförsäkring försäkringsgivaren förbehålla sig rätt att uppsäga avtalet med fjorton dagars uppsägningstid.

Om preskription.

29 §.

Den, som vill bevaka fordringsrätt på grund av försäkringsavtal, skall i laga ordning anhängiggöra sin talan inom tre år från det han fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande samt i varje fall inom fem år från det sådant tidigast kunnat ske. Underlåtes det, vare fordringsägaren sin rätt förlustig. Har sådan fordran kommit under dispaschörs behandling, vare så ansett som om den blivit genom talan bevakad.

29 §.

Den, som vill bevaka fordringsrätt på grund av försäkringsavtal, skall i laga ordning anhängiggöra sin talan inom tre år från det han fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande samt i varje fall inom tio år från det sådant tidigast kunnat ske. Underlåtes det, vare fordringsägaren sin rätt förlustig. Har sådan fordran kommit under dispaschörs behandling, vare så ansett som om den blivit genom talan bevakad.

30 §.

Har försäkringsgivaren träffat förbehåll, enligt vilket fordringsägaren skulle, vid påföljd av rättsförlust, anhängiggöra sin talan tidigare än i 29 § är sagt, må sådan påföljd ej

30 §.

Har försäkringsgivaren träffat förbehåll, enligt vilket fordringsägaren skulle, vid påföljd av rättsförlust, anhängiggöra sin talan tidigare än i 29 § är sagt, må sådan påföljd ej

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

göras gällande, med mindre försäkringsgivaren skriftligen förelagt fordringsägaren att inom viss tid, ej understigande sex månader, anhängiggöra sin talan samt fordringsägaren den tid försuttit.

Förbehåll, att försäkringsgivarens ansvarighet för inträffat försäkringsfall skall vara beroende av att den, som äger fordran på grund av försäkringsfallet, giver försäkringsgivaren sitt anspråk till känna inom viss tid, må ej åberopas gent emot fordringsägare, som framställt anspråk inom sex månader från det han fått kännedom om sin fordran.

göras gällande, med mindre försäkringsgivaren skriftligen förelagt fordringsägaren att inom viss tid, ej understigande sex månader från delfåendet, anhängiggöra sin talan samt fordringsägaren den tid försuttit.

Om förbehåll angående avtals förlängning.

31 §.

Har förbehåll träffats, att avtal om försäkring för viss tid skall, där uppsägning ej sker, anses förlängt för tid, som överstiger ett år, må det förbehåll ej åberopas av försäkringsgivaren, med mindre han senast en månad före uppsägningstidens utgång givit försäkringstagaren meddelande, som innefattar erinran om förbehållet.

31 §.

Har förbehåll träffats, att avtal om försäkring för viss tid skall, där uppsägning ej sker, anses förlängt för tid, som överstiger ett år, må det förbehåll ej åberopas av försäkringsgivaren, med mindre han senast en månad före utgången av den tid, inom vilken uppsägning skall ske, givit försäkringstagaren meddelande, som innefattar erinran om förbehållet.

Om förhandling med försäkringsgivaren.

32 §.

Har försäkringsgivaren träffat förbehåll om skyldighet för den, som skall förhandla med honom, att personligen tillstädeskomma vid sådan förhandling, må ej det förbehåll göras gällande, där dess tillämpning skulle medföra oskäligen kostnad eller svårighet.

Om vissa meddelanden enligt denna lag.

33 §.

Är sådant meddelande, som avses i 8, 14, 21, 31, 46 eller 48 §, inlämnat för befordran med post eller telegraf eller eljest på ändamålsenligt sätt avsänt, och varder det försenat eller kommer det icke fram, må ej den omständighet föranleda, att avsändaren förlorat talan eller rättighet.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)***Om ogiltighet av försäkringsvillkor, som leder till uppenbar obillighet.**

34 §.

Skulle försäkringsvillkor, som avviker från denna lag, i något fall leda till uppenbar obillighet, må det, ändå att vad om avtal i allmänhet gäller ej för-
anleder därtill, kunna jämkas eller lämnas utan avseende, där sådant kan an-
ses överensstämma med en god försäkringspraxis.

II. Om skadeförsäkring.**A. Allmänna bestämmelser.****Om skadeförsäkrings föremål.**

35 §.

Till föremål för skadeförsäkring må göras varje lagligt intresse, som kan
uppskattas i penningar. Försäkringen må avse försäkringstagarens eller
tredje mans intresse.

Om försäkringsvärdet.

36 §.

Har försäkring tagits å gods utan angivande av det intresse, som är före-
mål för försäkringen, skall denna antagas avse sådant intresse, som är bero-
ende av att värdet av själva godset icke minskas eller går förlorat, men icke
annat intresse, som är förknippat med godset, såsom att hinder icke möter
för dess användning under viss tid eller på beräknat sätt.

37 §.

Värdet å gods, som skadats eller förstörts, skall, med undantag som i 38
och 75 §§ sägs, anses motsvara vad det omedelbart före försäkringsfallet skulle
hava kostat att få godset ersatt med nytt gods av samma slag efter avdrag av
vad godset kan hava förlorat i värde genom ålder och bruk, nedsatt använd-
barhet eller annan omständighet.

Vid beräkning av ersättning för skada å byggnad, som blivit av försäk-
ringshavaren iståndsatt eller återuppford, må avdraget ej avse annat än skill-
naden mellan nytt och gammalt.

38 §.

Varor, som av en yrkesidkare tillverkats eller anskaffats för att försäljas,
skola uppskattas till det pris, som de kunna antagas hava bort inbringa, om
han omedelbart före försäkringsfallet sålt dem till annan för försäljning i rö-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

relse av samma slag. Vid uppskattningen skall alltså hänsyn tagas till undgången försäljningskostnad eller handelsrisk, uppkommen räntevinst eller annan dylik besparing.

39 §.

Ej vare försäkringsgivaren pliktig att såsom ersättning för inträffad skada utgiva större belopp än som erfordras för förlustens täckande, ändå att överenskommet försäkringsbelopp är större.

Innebär avtalet, att om skada timar, den skall ersättas efter visst angivet värde å gods, varå försäkring tagits, eller att ersättning eljest skall utgå efter grund, som icke finnes i denna lag stadgad, vare överenskomsten bindande för försäkringsgivaren, så vitt han icke gitter visa, att med tillämpning därav ersättningen komme att uppgå till högre belopp än som erfordras för förlustens täckande.

Innebär avtalet, att om skada timar, den skall ersättas efter visst angivet värde å gods, varå försäkring tagits, eller att ersättning eljest skall utgå efter grund, som icke finnes i denna lag stadgad, vare överenskomsten bindande för försäkringsgivaren, så vitt han icke gitter visa, att med tillämpning därav ersättningen komme att uppgå till *väsentligt* högre belopp än som erfordras för förlustens täckande.

Om underförsäkring.

40 §.

Finnes försäkringsbeloppet understiga det försäkrade intressets värde, vare försäkringsgivaren, där ej annat framgår av omständigheterna, ansvarig allenast för så stor del av inträffad skada, som svarar mot förhållandet mellan försäkringsbeloppet och sagda värde.

Om dubbelförsäkring.

41 §.

Är samma intresse försäkrat hos flera försäkringsgivare mot samma fara, vare envar försäkringsgivare gent emot försäkringshavaren ansvarig såsom vore han ensam försäkringsgivare.

42 §.

Äro flera försäkringsgivare ansvariga för skada, och överstiger summan av de särskilda ansvarighetsbeloppen den ersättning, som i det hela tillkommer försäkringshavaren, varde ansvarigheten försäkringsgivarna emellan fördelad efter förhållandet mellan ansvarighetsbeloppen. Uppkommer brist hos någon, skall den fördelas å de övriga efter det förhållande här ovan är sagt.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

43 §.

Har förbehåll träffats, enligt vilket försäkringsgivaren skulle vara helt eller delvis fri från ansvarighet såframt samma intresse är eller varder försäkrat jämväl hos annan försäkringsgivare, äge försäkringshavaren likväl rätt till ersättning för inträffad skada i den mån han icke på grund av annan försäkring kan utfå sådan ersättning. Hava flera försäkringsgivare meddelat försäkring av samma intresse, och har envar av dem betingat sig ansvarsfrihet såsom nyss är nämnt, vare, utan hinder därav, envar ansvarig i förhållande till det belopp, för vilket han skolat svara om försäkringen varit meddelad av honom allena; yppas brist hos någon av försäkringsgivarna, vare de övriga efter nyssnämnda förhållande ansvariga för bristen.

Slutes försäkringsavtal sålunda, att icke blott ansvarigheten utan även rätten till premie är beroende av att annan försäkring ej är meddelad, äge stadgandena i första stycket ej tillämpning.

Utän hinder av stadgandena i första stycket stånde försäkringsgivaren öppet att göra sin ansvarighet beroende av att det intresse försäkringen avser hålles till viss del oförsäkrat.

44 §.

Försäkringshavare, som hos försäkringsgivaren framställer anspråk i anledning av inträffat försäkringsfall, vare pliktig att *därvid* lämna uppgift å försäkring, varigenom samma intresse må hava försäkrats av annan försäkringsgivare. Försummas det, och kan försummelsen anses hava länt försäkringsgivaren till men, vare denne i mån därav berättigad till skäligt avdrag å ersättningsbeloppet eller till fullständig befrielse från ansvarighet.

Innehåller försäkringsavtal förbehåll, enligt vilket anmälan om försäkring hos annan försäkringsgivare skall göras i annat fall än i första stycket sägs, må avtalet ej av försäkringsgivaren åberopas, så vitt däri är utsatt annan påföljd för underlåtenhet än som i första stycket är för där avsett fall stadgad.

44 §.

Försäkringshavare, som hos försäkringsgivaren framställer anspråk i anledning av inträffat försäkringsfall, vare pliktig att *på anmaning av försäkringsgivaren* lämna uppgift å försäkring, varigenom samma intresse må hava försäkrats av annan försäkringsgivare. Försummas det, och kan försummelsen anses hava länt försäkringsgivaren till men, vare denne i mån därav berättigad till skäligt avdrag å ersättningsbeloppet eller till fullständig befrielse från ansvarighet.

Om fareökning.

45 §.

Varder faran ökad genom en med försäkringshavarens vilja tillkommen ändring i förhållande, varom uppgift intagits i försäkringsbrevet eller som

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

försäkringstagaren vid avtalets slutande uppgivit för försäkringsgivaren, och är ej ökningen av sådan beskaffenhet, att försäkringsgivaren måste anses hava tagit den i beräkning, vare denne fri från ansvarighet, där det kan antagas, att han, om det genom ändringen uppkomna förhållandet förefunnits vid avtalets slutande, över huvud ej skulle hava meddelat försäkring.

Kan det antagas, att försäkringsgivaren väl skulle hava meddelat försäkring men i avseende å premie eller eljest uppställt andra villkor än i avtalet upptagits, vare hans ansvarighet begränsad till vad i betraktande härav svarar mot den utfästa premien. Har försäkringsgivaren icke tagit återförsäkring såsom eljest skulle hava skett, skall hans ansvarighet därefter lämpas.

Angår avtalet sjöförsäkring eller annan transportförsäkring, gälle, i stället för vad i andra stycket stadgas, att försäkringsgivaren för inträffat försäkringsfall svarar endast i den mån det visas, att farans ökning varit utan betydelse för försäkringsfallets inträffande eller skadans omfattning.

46 §.

Har faran ökats genom en utan försäkringshavarens vilja tillkommen ändring i sådant förhållande, som i 45 § avses, och har försäkringshavaren utan skälig anledning underlåtit att giva försäkringsgivaren meddelande därom, vare lag som där sägs.

47 §.

Ökas faran såsom i 45 eller 46 § sägs, äge försäkringsgivaren rätt att uppsäga avtalet att upphöra fjorton dagar efter uppsägningen.

48 §.

Får försäkringsgivaren kännedom därom att faran ökats, och giver han ej utan oskäligt uppehåll försäkringshavaren meddelande, att och i vilken omfattning han vill bliva från ansvarighet fri, må sådan befrielse ej vidare av honom påkallas.

49 §.

Ökning av faran vare utan inverkan å försäkringsgivarens ansvarighet, där förhållande, vari ändring ägt rum, blivit återställt eller farans ökning eljest upphört att vara av betydelse.

Lag samma vare, där åtgärd, som medfört ökningen, haft till ändamål att förekomma skada å person eller egendom samt företagits under sådana omständigheter, att åtgärden måste anses försvarlig.

50 §.

Ej må försäkringsgivaren åberopa förbehåll, enligt vilket ökning av faran skall verka rubbning i hans ansvarighet i andra fall eller i annan omfattning än i 45—49 §§ sägs. I fråga om bestämmelserna i 45 § andra och tredje

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

stycket gälle dock, att vardera kan genom förbehåll göras tillämplig i stället för den andra.

Utan hinder av vad sålunda stadgats må i avtal om försäkring å gods träffas förbehåll, att om försäkringen gäller till förmån för tredje man och godset finnes i försäkringstagarens besittning, åtgärd eller underlåtenhet av denne skall hava samma verkan som åtgärd eller underlåtenhet av försäkringshavaren.

Om säkerhetsföreskrifter.

51 §.

Åsidosättes viss i försäkringsavtalet meddelad föreskrift, vars iakttagande är ägnat att förebygga eller begränsa skada, vare försäkringsgivaren ersättningskyldig endast om och i den mån skadan, efter vad antagas må, skulle hava inträffat även om föreskriften blivit iakttagen. Framgår av omständigheterna, att underlåtenheten icke kan läggas den till last, som haft att tillse, att föreskriften iaktogs, vare den utan inverkan å försäkringsgivarens ersättningskyldighet.

Är anledning att befara, att säkerhetsföreskrift jämväl i framtiden kommer att åsidosättas, äge försäkringsgivaren uppsäga avtalet att upphöra *en vecka* efter uppsägningen.

Är anledning att befara, att säkerhetsföreskrift jämväl i framtiden kommer att åsidosättas, äge försäkringsgivaren uppsäga avtalet att upphöra *fjorton dagar* efter uppsägningen.

Förbehåll, att försäkringsgivaren, där meddelad föreskrift ej iakttages, skall vara fri från ersättningskyldighet i vidare mån än förut i denna paragraf är sagt, må ej av honom åberopas.

Om åtgärder till avvärjande av skada.

52 §.

Då försäkringsfall inträffar eller kan befaras vara omedelbart förestående, åligger det försäkringshavaren att efter förmåga sörja för avvärjande och minskning av skadan samt att, där ersättningskyldighet åligger tredje man, vidtaga erforderliga åtgärder för bevarande av försäkringsgivarens rätt mot denne. Föreskrift, som försäkringsgivaren i sådant avseende meddelar, har försäkringshavaren att så vitt möjligt efterkomma.

Åsidosätter försäkringshavaren uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet vad honom sålunda åligger, och kan det antagas, att åsidosättandet länt försäkringsgivaren till men, vare denne i mån därav berättigad till skäligt avdrag å ersättningsbelopp, som eljest bort utgå, eller till fullständig befrielse från ersättningskyldighet. Förbehåll, enligt vilket underlåtenhet som nu är sagd skulle hava inverkan i annat fall eller i vidare mån än här stadgas, må ej åberopas av försäkringsgivaren.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

53 §.

Har försäkringshavaren för åtgärd, som i 52 § avses, fått vidkännas utgift eller annan uppoffring, som efter omständigheterna är att anse såsom skäligen, vare försäkringsgivaren skyldig att ersätta sådan kostnad, ändå att försäkringsbeloppet därigenom överskrides.

Föreligger underförsäkring, skall vad i 40 § föreskrives äga motsvarande tillämpning å kostnad, som här avses.

Vad sålunda stadgats skall icke gälla i fråga om kreatursförsäkring.

Om försäkring av tredje mans intresse.

54 §.

Har försäkring tagits å gods utan angivande av det intresse försäkringen avser, skall försäkringen, där ej annat framgår av omständigheterna, anses gälla till förmån för envar, som, i egenskap av ägare, panthavare eller innehavare av annan rättighet till godset eller emedan han i anledning av avtal om godset står faran för detta, har intresse av att dess värde icke minskas eller går förlorat. I fråga om sjöpanträtt skall vad sålunda stadgats äga tillämpning endast om panträtten är förbunden med personlig fordran hos pantens ägare.

Är förbehåll träffat, enligt vilket försäkringen skall upphöra i händelse äganderätten till godset övergår å annan, vare ny ägare dock, där försäkringsfall inträffar inom fjorton dagar, berättigad till ersättning för liden skada, i den mån han icke på grund av försäkring, som han själv tagit, äger rätt till gottgörelse för skadan. Vad sålunda stadgats skall icke äga tillämpning i fråga om sjöförsäkring å fartyg eller kreatursförsäkring.

55 §.

Har någon erhållit försäkring å personlig löseegendom, skall försäkringen, så vitt ej annat framgår av omständigheterna, anses omfatta jämväl egendom, som tillhör hans make eller hos honom mantalsskrivet barn eller annan av hans husfolk.

56 §.

Gäller försäkring till förmån för tredje man, äge försäkringstagaren likväl, såframt ej annat kan anses vara avtalat mellan honom och tredje mannen eller eljest följer av särskilt rättsförhållande mellan dem, rätt att med försäkringsgivaren träffa avgörande om försäkringens ändring eller upphörande, så ock att mottaga uppsägning eller annat meddelande rörande försäkringen.

Skulle försäkringstagaren sakna den rätt nu är sagd, vare åtgärd, som av honom eller mot honom vidtages, likväl gällande mot tredje mannen, utan så är att försäkringsgivaren insett eller bort inse rätta förhållandet. Rörer av-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

talet sjöförsäkring eller annan transportförsäkring å varor, å vilka utfärdats konnossement eller fraktsedelsdubblett, vare åtgärden gällande mot tredje mannen endast såframt försäkringstagaren företer försäkringsbrevet för erforderlig anteckning om åtgärden.

57 §.

Då försäkringsfall inträffat, äge tredje man, till vars förmån försäkringen gäller, rätt till utfallande ersättningsbelopp, ändå att försäkringstagaren ej före försäkringsfallet underrättat honom om försäkringen.

Försäkringstagaren äge dock förhandla med försäkringsgivaren och uppbära ersättningsbeloppet, såframt icke tredje mannen är i avtalet namngiven eller eljest bestämt utmärkt eller han anmält sig vilja själv bevaka sin rätt. Rörer avtalet sjöförsäkring eller annan transportförsäkring å varor, å vilka utfärdats konnossement eller fraktsedelsdubblett, äge försäkringstagaren den behörighet nu är sagd endast såframt han företer försäkringsbrevet för erforderlig anteckning om åtgärden.

58 §.

Gäller försäkring å gods till förmån för någon, som till säkerhet för fordran har panträtt i godset, äge han, ändå att fordringen ej är till betalning förfallen, framför ägaren rätt att ur utfallande ersättningsbelopp utfå sin fordran, såvida icke ägaren genom att avhjälpa skadan eller på annat sätt bereder panthavaren samma säkerhet som han ägt före försäkringsfallet. Lag samma vare, där försäkringen gäller till förmån för någon, som har rätt att kvarhålla godset till säkerhet för förfallen fordran.

Ersättningsbelopp för gods, som är utmätt, skall, om borgenären det yrkar, utgivas till utmätningsmannen. Avser ersättningsbeloppet gods, som satts i kvarstad eller under skingringsförbud, skall beloppet, där part det äskar, utgivas till överexekutor; och har denne att med beloppet förfara på sätt i 186 § utsökningslagen är för där avsett fall stadgat.

I fråga om rätt för vissa innehavare av in-teckning i fast egendom, tomträtt eller vattenfallsrätt att njuta betalning ur brandskadeersättning gälle, i stället för föreskrifterna i 56 och 57 §§ samt första och andra styckena i förevarande paragraf, vad som finnes stadgat i 86—88 §§ samt i särskild lag.

B. Om transportförsäkring.**1. Om sjöförsäkring.**

59 §.

Med sjöförsäkring förstås i denna lag försäkring mot fara, för vilken det försäkrade intresset utsättes under sjötransport. Omfattar försäkring jämte sjöfara tillika annan fara, den där står i samband med transporten, vare försäkringen i sin helhet att anse såsom sjöförsäkring.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Hänför sig försäkring till fartyg, som är upplagt eller befinner sig å slip eller i docka eller eljest är stillaliggande, eller till varor i sådant fartyg, den försäkring skall ock såsom sjöförsäkring anses.

60 §.

Sjöförsäkring omfattar, där ej i lag eller avtalet särskilt undantag gjorts, varje slag av fara, för vilken det försäkrade intresset utsättes.

61 §.

För den ersättningsskyldighet, som kan komma att åligga försäkringshavaren gent emot tredje man, vare försäkringsgivaren ansvarig i det fall, att *ur fartyg eller frakt utgår* ersättning för skada, som uppkommit genom fartygs sammanstötning eller genom händelse, som enligt 223 a § sjölagen skall anses lika med sådan sammanstötning.

Föreligger underförsäkring, skall vad i 40 § stadgas äga tillämpning å ersättning, som här avses.

61 §.

För den ersättningsskyldighet, som kan komma att åligga försäkringshavaren gent emot tredje man, vare försäkringsgivaren ansvarig i det fall, att *fartyg eller frakt häftar* för ersättning för skada, som uppkommit genom fartygs sammanstötning eller genom händelse, som enligt 223 a § sjölagen skall anses lika med sådan sammanstötning.

62 §.

Försäkringsgivaren vare ej skyldig att ersätta skada, som är en följd endast av slitning, ålder eller röta eller som åkommit varor på grund av deras bristfälliga inpackning eller deras egen beskaffenhet, såsom när spannmål sammanbrinner, flytande varor avdunsta eller utläka, frukt eller annat födoämne ruttar eller kreatur dör.

63 §.

Avser försäkring redarens intresse, och uppkommer skada därav, att fartyget, när det senast avgick från hamn, icke var i sjövärdigt skick, behörigen utrustat och bemannat eller försvarligen lastat eller försett med erforderliga skeppshandlingar, den skada vare försäkringsgivaren endast i det fall skyldig att ersätta, att varken redaren eller befälhavaren skäliggen kan antagas hava insett eller bort inse, att bristen förefanns.

63 §.

Avser försäkring redarens intresse, och uppkommer skada därav, att fartyget, när det senast avgick från hamn, icke var i sjövärdigt skick *eller* behörigen utrustat och bemannat eller försvarligen lastat eller försett med erforderliga skeppshandlingar, den skada vare försäkringsgivaren endast i det fall skyldig att ersätta, att varken redaren eller befälhavaren skäliggen kan antagas hava insett eller bort inse, att bristen förefanns.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

64 §.

Har utredning av gemensamt haveri ägt rum i vederbörlig ordning, skall det bidrag till haveriet, som enligt utredningen belöper å försäkrat intresse, ersättas av försäkringsgivaren.

Föreligger underförsäkring, skall vad i 40 § stadgas äga tillämpning å bidrag, som här avses.

65 §.

Har i befraktningsavtal stadgats, att utredning av gemensamt haveri skall äga rum efter bestämmelser, som avvika från vad i lag föreskrivits, och stå bestämmelserna i överensstämmelse med internationell eller här i landet rådande sedvänja, äge försäkringsgivaren ej till befrielse från ansvarighet åberopa, att bestämmelserna vunnit tillämpning.

66 §.

Utan hinder därav, att skada såsom hänförlig till gemensamt haveri skall helt eller delvis ersättas av deltagare i haveriet, äge försäkringshavaren att av försäkringsgivaren kräva den ersättning för skadan, som enligt försäkringsavtalet kan ifrågakomma.

Utbetalar försäkringsgivaren sådan ersättning, inträder han i försäkringshavarens rätt gent emot annan deltagare i haveriet, dock, där underförsäkring föreligger, endast till så stor del som svarar mot förhållandet mellan försäkringsbeloppet och försäkringsvärdet.

67 §.

Varder transport, som enligt försäkringsavtalet skall äga rum med visst fartyg, verkställd med annat fartyg, vare försäkringsgivaren fri från ansvarighet, där antagas må, att försäkringsgivaren med kännedom om förändringen skulle hava helt eller delvis avhållit sig från försäkringens meddelande eller betingat sig högre premie eller andra villkor eller ock tagit återförsäkring för belopp, som nu ej återförsäkrats.

Sker förändringen efter det transporten börjat, vare försäkringsgivaren likväl ansvarig för inträffande försäkringsfall, där förändringen skett utan försäkringshavarens samtycke eller måst företagas i anledning av en händelse, som försäkringen omfattar.

68 §.

Har under transport skett avvikelse från väg eller farvatten, som i avtalet angivits eller måste antagas vara förutsatt, upphöre försäkringsgivarens ansvarighet, med mindre avvikelserna företagits utan försäkringshavarens samtycke.

Vad nu är sagt skall icke äga tillämpning i fråga om avvikelser, som måst företagas med anledning av en av försäkringen omfattad händelse eller skett

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

i syfte att förekomma skada å person eller egendom under sådana omständigheter, att åtgärden kan anses försvarlig; dock vare försäkringsgivaren, där ej fartyget så snart ske kan återföres till rätt väg eller överenskommet farvatten, fri från ansvarighet för skada, som i ty fall inträffar.

Har försäkringsgivarens ansvarighet upphört efter ty nu är sagt, men återföres fartyget till rätt väg eller överenskommet farvatten, svare han för försäkringsfall, som därefter inträffar, dock endast i den mån avvikelser varit utan betydelse för försäkringsfallets inträffande eller skadans omfattning.

69 §.

Då fartyg eller redaren tillhörig last genom bärgning av annat fartyg eller ombordvarande gods lidit skada, mot vilken försäkring tagits, vare försäkringsgivaren icke pliktig att ersätta skadan, i den mån den måste anses gottgjord genom bärgarlön.

70 §.

Där i följd av händelse, som försäkringen omfattar, fartyg genom sjunkning, strandning eller annorledes kommit i sådant läge, att det ej kan för rimlig kostnad bärgas, eller ock så skadats, att det icke kan för rimlig kostnad göras för sitt ändamål användbart, äge försäkringshavaren samma rätt till ersättning som om total förlust inträffat.

Lag samma vare, där i följd av händelse, som försäkringen omfattar, varor kommit i sådant läge eller lidit sådan skada, som här förut avses, eller blivit upplagda å plats, från vilken de icke kunna avhämtas inom rimlig tid och för rimlig kostnad.

71 §.

Har all underrättelse om fartyg uteblivit under tre gånger så lång tid som kan antagas i allmänhet åtgå för fartygets resa från den ort, där det sist avhördes, till närmaste bestämmelseort, dock under minst tre månader, eller har fartyget övergivits av besättningen och icke inom tre månader därefter kommit till rätta, då äge försäkringshavaren samma rätt till ersättning som om total förlust inträffat.

Vad sålunda stadgats gälle jämväl ombordvarande gods, där varken fartyget eller godset kommit till rätta inom tid som nu sagts.

72 §.

Där fartyg eller varor av främmande makt lagts under embargo eller uppbringats eller anhållits genom annan dylik åtgärd och frigivning ej skett inom sex månader efter åtgärdens vidtagande, äge försäkringshavaren samma rätt till ersättning som om total förlust inträffat. Vill försäkringshavaren begagna den rätt, give han det försäkringsgivaren till känna inom tre månader efter det

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

han måste antagas hava erhållit kännedom om de omständigheter, å vilka rätten grundas; sker det ej, vare han rätten förlustig.

73 §.

Utbetalar försäkringsgivaren ersättning för total förlust, och finnes av vad som sålunda ersättes något i behåll, inträde försäkringsgivaren i försäkringshavarens rätt därtill; och åligge förty försäkringshavaren att hålla försäkringsgivaren till handa alla för försäkringshavaren tillgängliga handlingar rörande rätten till det, som finnes i behåll.

Föreligger underförsäkring, äge försäkringsgivaren dock ej rätt till större andel i det, som finnes i behåll, än som svarar emot förhållandet mellan försäkringsbeloppet och försäkringsvärdet.

74 §.

Har under försäkringstiden haveri inträffat flera gånger, ersätte försäkringsgivaren skadan, ändå att ersättningsbeloppen sammanlagda överstiga försäkringsbeloppet.

När skada timat, äge försäkringsgivaren befria sig från vidare ansvarighet genom att utbetala hela försäkringsbeloppet och ersätta utgift eller annan skälig uppoffring, som försäkringshavaren för avvärjande eller minskning av skadan fått vidkännas, innan han fått kännedom om att försäkringsgivaren vill utöva den rätt som nu sagts. I fall, som här avses, skall vad i 73 § är stadgat icke äga tillämpning.

75 §.

Värdet av handelsvaror, å vilka försäkring tagits mot skada under sjötransport, skall anses motsvara det pris, som vid tiden för transportens början var i avlastningsorten gällande för sådana varor levererade fritt i fartyg eller å banvagn eller annat fortskaffningsmedel, med tillägg av dels tio procent av detta pris, dels ock kostnad för sedvanlig försäkring samt sådan frakt, som enligt fraktavtalet skulle utgå även om transporten icke fullbordades.

76 §.

Där försäkring jämlikt bestämmelse i avtalet eller i följd av uppsägning, som försäkringsgivaren av annan grund än utebliven premiebetalning verkställt, skulle upphöra att gälla å tid, då fartyget befinner sig till sjöss, fortfarande likväl försäkringen att gälla intill utgången av den dag, då fartyget ankommer till första hamn.

Kommer avtalet sålunda att gälla för tid, för vilken premie icke erlagts, äge försäkringsgivaren rätt att åtnjuta premie jämväl för den tid.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2. Om annan transportförsäkring.

77 §.

Annan transportförsäkring än sjöförsäkring omfattar, där ej i lag eller avtalet särskilt undantag gjorts, varje slag av fara, för vilken det försäkrade intresset utsättes under transporten.

78 §.

Vad i 62, 67, 68 samt 72—75 §§ är i fråga om sjöförsäkring stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annan transportförsäkring.

C. Om brandförsäkring.

79 §.

I avtal om brandförsäkring skall med brand förstås eld, som är kommen lös. För skada genom eld, som icke är brand, är försäkringsgivaren icke ansvarig. Såsom brandskada anses alltså icke:

skada genom rök eller sot från lampa eller från uppgjord eld i spis eller kakelugn,

skada däriigenom att från eldstad eller vid tobaksrökning glöd nedfaller och sveder matta eller klädespersedel, eller

skada, som upphettat föremål, det där icke är i brand, åstadkommer å annat föremål, utan att detta råkar i brand.

Däremot är försäkringsgivaren ansvarig för skada, som uppstår däriigenom att hetta eller rök från ett föremål, som är i brand, genom svedning eller annorledes skadar annat föremål, utan att detta råkar i brand.

80 §.

Skada å föremål genom brand, som uppkommer till följd därav, att föremålet blivit för kokning, strykning, torkning, rökning eller dylikt utsatt för värme, vare försäkringsgivaren ej skyldig att ersätta.

81 §.

Skada genom åskslag vare under brandförsäkring inbegripen, ändå att brand ej uppstått.

Har försäkringsgivaren iklätt sig ansvarighet för sådan genom explosion orsakad skada, som icke är en följd av brand, skall vad i denna lag sägs om brandförsäkring äga motsvarande tillämpning.

82 §.

Såsom brandskada skall ock anses, att föremål i samband med brand förkommer eller stjäles eller att det skadas vid skäligen åtgärd till förekommande

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

eller hämmande av brand eller till bärgning undan brand. Har vid sådan åtgärd föremål uppförts, vare lag samma, ändå att branden ej hotade något under försäkringen inbegripet föremål.

83 §.

Finnes gods, då skada inträffar, å annan plats än försäkringstagaren vid avtalets ingående uppgivit, vare försäkringsgivaren likväl ansvarig, med mindre det kan antagas, att han, om den plats varit uppgiven, skulle hava avhållit sig från försäkringens meddelande eller betingat sig högre premie eller tagit återförsäkring för belopp, som nu ej återförsäkrats.

Ändå att sådant fall ej är för handen, skall brandskada, som åkommer personlig lösegendom medan den tillfälligtvis finnes å annan plats inom riket än den i avtalet angivna, ersättas av försäkringsgivaren intill ett belopp motsvarande femtio procent av försäkringsbeloppet, dock högst tretusen kronor.

84 §.

Är försäkringsavtal gällande för ett år, och varder det ej å någondera sidan uppsagt senast en vecka före försäkringstidens utgång, skall avtalet anses förlängt för ett år i sänder.

85 §.

Har försäkringshavarens make föranlett försäkringsfallets inträffande, skall, där ej makarna på grund av söndring eller efter vunnem hemskillnad leva åtskilda, vad i 18 och 19 §§ stadgas äga tillämpning såsom hade försäkringsfallet framkallats av försäkringshavaren.

86 §.

Timar brandskada å byggnad, som hör till fast egendom, vare den som i egendomen har inteckning för fordran berättigad att, på sätt därom är särskilt stadgat, njuta betalning eller säkerhet, såframt utfallande ersättning överstiger en tiondel av försäkringsbeloppet för egendomens åbyggnad.

87 §.

Har anmälan om inteckningshavarens namn och adress gjorts hos försäkringsgivaren, vare uppsägning av försäkringsavtalet eller avtalad ändring däri utan inverkan å den rätt, som tillkommer inteckningshavaren på grund av försäkringsfall, som inträffar, innan en månad förflutit efter det han under rättats om uppsägningen eller ändringen; och skall sådan underrättelse anses meddelad, då den i rekommenderat brev avsänts under den uppgivna adressen.

Varder premie ej i rätt tid erlagd av försäkringstagaren, må försäkringsgivaren ej gent emot inteckningshavare, vars namn och adress blivit hos honom anmälda, åberopa försäkringstagarens dröjsmål till befrielse från ansva-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

riighet, med mindre inteckningshavaren underrättats, att premien är ogulden, och därefter en vecka förflutit.

Ej må eljest försäkringsgivare till befrielse från ansvarighet gent emot inteckningshavare åberopa omständighet, som beror av annan än denne.

88 §.

Vad i 86 och 87 §§ stadgas om inteckningshavare gälle ock den, som för ogulden köpeskilling äger fordran med förmånsrätt, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

Har någon för fordran inteckning i tomträtt eller vattenfallsrätt, och är brandförsäkring tagen å byggnad, som hör till tomträtten eller vattenfallsrätten, vare i fråga om inteckningshavarens rätt på grund av försäkringen bestämmelserna i 86 och 87 §§ likaledes tillämpliga.

D. Om kreatursförsäkring.

89 §.

Har inom en månad efter försäkringstidens utgång djur dött eller måst dödas på grund av sjukdom eller olycksfall, som inträffat under försäkringstiden, svare försäkringsgivaren likasom under försäkringstiden.

90 §.

Ersättning för djur, som i följd av sjukdom eller olycksfall dött eller måst dödas, skall beräknas efter det värde djuret då skulle hava ägt, om sjukdomen eller olycksfallet icke inträffat.

E. Om ansvarighetsförsäkring.

91 §.

Har försäkring tagits mot den ansvarighet för skada, som vid en i avtalet avsedd händelse kan åligga någon gent emot annan (ansvarighetsförsäkring), och har sådan händelse inträffat under försäkringstiden, äge rätt till ersättning rum, ändå att skadan yppat sig först senare.

92 §.

Har den, som lidit skada, mot försäkringshavaren anhängiggjort talan om utbekommande av skadestånd, och har denne i anledning därav fått vidkännas kostnad, som skäligen ej kunnat undvikas, ersätte försäkringsgivaren kostnaden, ändå att försäkringsbeloppet därigenom överskrides.

Utan hänsyn till försäkringsbeloppets storlek skall ock utdömd ränta å skadeståndsbelopp, som försäkringshavaren förpliktats gälda, eller å den del av sådant belopp, för vilken försäkringsgivaren svarar, ersättas av denne.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

93 §.

Vill försäkringsgivaren, med tillämpning av villkor i avtalet, påfordra, att försäkringshavaren skall söka ändring i dom, som i rättegång mot tredje man gått försäkringshavaren emot, vare han pliktig att verkställa sådan nedsättning av penningar som må vara stadgad för rätt att fullfölja talan, så ock att, så långt avtalat försäkringsbelopp förslår, ställa säkerhet, som enligt lag erfordras för undvikande av verkställighet av domen.

94 §.

Förbehåll, enligt vilket försäkringsgivaren skall vara fri från ansvarighet, i händelse försäkringshavaren utan försäkringsgivarens medgivande utbetalar ersättning till den, som lidit skada, eller eljest godkänner fordrat ersättningsbelopp, vare utan verkan, så vitt ersättningsanspråket uppenbart var lagligen grundat.

Äsidosätter försäkringshavaren avtalad bestämmelse rörande skyldighet att i rättegång om skadestånd anlita ombud, som är i avtalet angivet eller kan komma att av försäkringsgivaren anvisas, skall dom, varigenom skadeståndsskyldighet blivit försäkringshavaren ålagd, icke gent emot försäkringsgivaren anses innefatta bindande fastställelse av försäkringshavarens förpliktelse; och äge denne i ty fall ej den rätt till ersättning för rättegångskostnad som i 92 § sägs. Förbehåll om annan påföljd än nu sagts må ej av försäkringsgivaren åberopas.

95 §.

Försäkringshavaren vare icke berättigad att på grund av försäkringen upp-bära ersättning i vidare mån än han gottgjort den, som lidit skada, eller denne lämnat sitt samtycke.

Har ersättning utbetalats utan att den, som lidit skada, erhållit gottgörelse eller lämnat sitt samtycke till utbetalningen, och kan denne sedermera icke utfå det honom tillkommande skadestånd av försäkringshavaren, äge han av försäkringsgivaren utbetomma vad som brister, dock ej högre belopp än denne utbetalat till försäkringshavaren.

Har försäkringshavare, som försättes i konkurs, hos försäkringsgivaren inne-stående ersättningsbelopp, som försäkringshavaren icke äger lyfta utan samtycke av den, som lidit skada, äge denne, där ej konkursboet till honom utbetalar beloppet, rätt att få försäkringshavarens anspråk mot försäkringsgiva-ren på sig överlåtet; och åligger i ty fall konkursförvaltaren att hålla honom till handa alla i konkursboets ägo befintliga handlingar rörande försäkringen, i den mån det erfordras för beloppets utbetommande.

96 §.

Har efter inträffande av händelse, som kan medföra betalningsskyldighet för försäkringsgivaren, mellan denne och försäkringshavaren träffats uppgö-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

relse rörande betalningsskyldighetens omfattning, vare uppgörelsen utan verkan i den mån det visas, att försäkringshavaren handlat i syfte att undandraga den, som lidit skada, det honom tillkommande skadestånd och att försäkringsgivaren insett eller bort inse detta.

III. Om livförsäkring.

Allmänna bestämmelser.

97 §.

Livförsäkring för dödsfall eller för livsfall må tagas å försäkringstagarens eller å annan persons liv.

98 §.

Skall premiebetalningen ske periodvis, vare försäkringstagaren ej pliktig att hålla försäkringen vid makt genom betalning av premie för en senare period.

99 §.

Ej må försäkringsgivaren till minskning av sin ansvarighet åberopa, att faran ökats genom ändring i visst förhållande, utan så är att i försäkringsbrevet angivits, såväl att sådan ändring innefattar ökning av faran som ock vilken påföljd ändringen medför.

100 §.

Har den, å vars liv försäkring för dödsfall tagits, berövat sig livet innan tre år förflutit från det försäkringen togs eller senast återupplivades, vare försäkringsgivaren fri från ansvarighet, med mindre det måste antagas, att *vid försäkringens tagande eller återupplivande någon tanke på självmord ej förefanns* och att handlingen skulle hava företagits även om försäkringen ej varit för handen.

100 §.

Har den, å vars liv försäkring för dödsfall tagits, berövat sig livet innan tre år förflutit från det försäkringen togs eller senast återupplivades, vare försäkringsgivaren fri från ansvarighet, med mindre det måste antagas, att *försäkringen tagits eller återupplivats utan tanke på självmordet* och att handlingen skulle hava företagits även om försäkringen ej varit för handen.

101 §.

De i denna lag givna stadganden om försäkringsgivarens frihet från ansvarighet i vissa fall äge ej inflytande på frågan om den skyldighet, som kan åligga honom att helt eller delvis utgiva den på försäkringen belöpande andelen av premiereserven.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Om kapitalförsäkring.

102 §.

Vill försäkringstagaren, att försäkringsbeloppet skall tillfalla annan, må han insätta denne såsom förmånstagare. Sådant förordnande må av försäkringstagaren när som helst återkallas, såframt han ej gent emot förmånstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt. Efter försäkringstagarens död må ej återkallelse äga rum.

103 §.

Förordnande om förmånstagaress insättande eller återkallelse av sådant förordnande skall, för att vara gällande, skriftligen meddelas försäkringsgivaren eller genom dennes försorg intagas i försäkringsbrevet eller därå antecknas.

103 §.

Förordnande om förmånstagaress insättande eller återkallelse av sådant förordnande skall, för att vara gällande, skriftligen meddelas försäkringsgivaren eller ock genom dennes försorg *antingen* intagas i försäkringsbrevet eller därå antecknas.

104 §.

Är förmånstagare insatt, skall försäkringsbelopp, som utfaller efter försäkringstagarens död, ej ingå i dennes kvarlåtenskap.

Har försäkringstagaren efterlämnat make, bröstarvinge, adoptivbarn eller dess bröstarvinge, skall, där förordnandet hade kunnat av försäkringstagaren återkallas, försäkringsbeloppet, så vitt fråga är om efterlämnad stärbhusdelägaress giftorätt, rätt till vederlag eller laglott, behandlas så som om beloppet tillhört boet och tillagts förmånstagaren genom testamente.

Huru efter försäkringstagarens död hans borgenärer i visst fall äga hålla sig till försäkringsbeloppet, stadgas i andra stycket av 116 §.

105 §.

Vid tolkning av bestämmelser om förmånstagaress rätt till försäkringsbelopp, som utfaller efter försäkringstagarens död, skall, där ej annat framgår av omständigheterna, iakttagas följande:

Har försäkringstagaren betecknat sin make såsom förmånstagare, skall, där han vid sin död var omgift, förordnandet gälla till förmån för den, med vilken han då levde i äktenskap.

Äro försäkringstagarens barn insatta såsom förmånstagare, skall förordnandet gälla till förmån för bröstarvinge, adoptivbarn eller dess bröstarvinge och, där flera sådana förmånstagare finnas, envar av dem äga del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som gälla i fråga om arvsrätt efter försäkringstagaren.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Har försäkringstagaren insatt make och barn såsom förmånstagare, skall, såframt flera förmånstagare finnas, envar av dem taga del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som vid dödsfall gälla i fråga om bodelning och om sådan förmånstagares arvsrätt.

Äro försäkringstagarens arvingar insatta såsom förmånstagare, tage envar av dem del i försäkringsbeloppet efter de grunder, som gälla i fråga om arvsrätt efter försäkringstagaren.

Innehåller försäkringstagarens förordnande, att hans »anhöriga» skola vara förmånstagare, gälle förordnandet till förmån för hans make och arvingar; och tage de i försäkringsbeloppet del efter de grunder, som vid dödsfall gälla i fråga om bodelning och arvsrätt; dock att, om bröstarvinge, adoptivbarn eller dess bröstarvinge ej finnes, hela beloppet tillfaller maken.

106 §.

Har den, som å sitt liv tagit försäkring för dödsfall, insatt viss person såsom förmånstagare, skall, där denne avlider före försäkringstagaren, förordnandet anses förfallet.

107 §.

Där enligt avtalet försäkringsbeloppet skall utbetalas, då försäkringstagaren dör eller uppnår viss ålder, skall förordnande, som innefattar insättande av förmånstagare, anses gälla allenast för dödsfall.

108 §.

Utan hinder av att förmånstagare är insatt äge försäkringstagaren genom överlåtelse, pantsättning eller annorledes förfoga över den rätt, försäkringsavtalet medför gent emot försäkringsgivaren.

Har försäkringstagaren gent emot förmånstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, skall han därmed anses hava utfäst sig att icke utan dennes samtycke vidtaga förfogande, som inskränker förmånstagarens rätt.

109 §.

Den, som är insatt såsom förmånstagare, må ej, ändå att förordnandet där- om skall stå vid makt, genom överlåtelse, pantsättning eller annorledes under försäkringstagarens livstid förfoga över den rätt förordnandet medför.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

110 §.

Har den, som tagit försäkring å annans liv eller eljest på sådana villkor att tiden för försäkringsbeloppets utbetalande icke är beroende av försäkringstagarens död, avlidit innan beloppet förföll till betalning, äge förmånstagare, där sådan är insatt, den rätt, som tillkommit försäkringstagaren.

111 §.

Överlåter försäkringstagaren den rätt försäkringsavtalet medför gent emot försäkringsgivaren, och är förmånstagare insatt utan att försäkringstagaren förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, skall förordnandet anses förfallet.

112 §.

Pantsättning av rätt på grund av livförsäkringsavtal medför ej, att förordnande om förmånstagers insättande förfaller.

Vill panthavaren, för utfående av sin fordran, hos försäkringsgivaren påkalla återköp av försäkringen i stället för att på annat sätt göra sin panträtt gällande, stånde det honom fritt, såframt han därom underrättar pantsättaren och denne icke inom två månader därefter återlöser panten medelst erläggande av ett belopp, motsvarande vad panthavaren vid återköp av försäkringen skulle äga uppbära hos försäkringsgivaren.

Vinst, som utfaller å försäkring, skall ej anses inbegripen under pantsättning av försäkringen, med mindre den utgår i samband med återköp av försäkringen eller utbetalning av försäkringsbeloppet.

113 §.

Hava flera i god tro genom överlåtelse, pantsättning eller annat förfogande förvärvat den rätt, som försäkringsavtalet medför mot försäkringsgivaren, och har en av dem i god tro fått försäkringsbrevet i handom, äge sådan innehavare företräde.

114 §.

Den, som påkallar utbetalning av försäkringsbelopp eller återköp av försäkring eller vill träffa överenskommelse om försäkringsavtalets ändrande, skall hos försäkringsgivaren förete försäkringsbrevet; och varde detta, där det av försäkringsgivaren återställes, av honom försett med anteckning om den åtgärd som vidtages. Göres ej sådan anteckning, vare åtgärden utan verkan mot innehavare av försäkringsbrevet, där denne i god tro vunnit rätt till försäkringen och fått försäkringsbrevet i handom.

115 §.

Innehåller försäkringsbrevet eller därå tecknad överlåtelse, att försäkringsbeloppet skall utbetalas till försäkringsbrevets innehavare, vare det oaktat innehavaren av försäkringsbrevet ej berättigad till beloppet, med mindre han

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

visas vara i följd av överlåtelse eller eljest att anse såsom försäkringstagarens rättssinnehavare.

116 §.

Är försäkring tagen å försäkringstagarens eller hans makes liv, må rätt, som på grund av försäkringsavtalet tillkommer endera av dem, ej tagas i mät för någonderas gäld, utan så är att enligt avtalet premiebetalningen skall vara fullgjord under en tid understigande tio år eller under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande.

Är i fall, då rätt på grund av livförsäkringsavtal må tagas i mät, förmånstagare insatt utan att försäkringstagaren gent emot honom förbundit sig att låta förordnandet stå vid makt, äge efter försäkringstagarens död dennes borgenärer, i den mån deras fordringar ej kunna utgå ur kvarlåtenskapen, samma rätt till försäkringsbeloppet som de skulle hava ägt om det tillagts förmånstagaren genom testamente.

117 §.

Varder, innan tio år förflutit från försäkringsavtalets ingående, försäkringstagaren försatt i konkurs, och finnes han hava under de tre senaste åren före beslutet om egendomsavträde till betalning av premie för försäkring, som enligt 116 § ej kan göras till föremål för utmätning, använt belopp, som vid den tid, då betalningen skedde, ej stod i skäligt förhållande till hans villkor, äge konkursboet hos försäkringsgivaren utkräva vad sålunda för mycket erlagts, i den mån tillgodohavandet hos denne därtill förslår. Har ej försäkringstagaren lämnat konkursboet samtycke till beloppets utkrävande, åligger det konkursboet att för prövning av dess rätt inom sex månader från första borgenärssammanträdet instämma försäkringstagaren.

Ej må krav, varom nu är sagt, göras gällande till förfång för förmånstagare vars insättande jämlikt 102 § ej må återkallas.

Om livränteförsäkring.

118 §.

Har någon slutit avtal om försäkring sålunda, att försäkringsbeloppet skall utbetalas i form av livränta, skola bestämmelserna om kapitalförsäkring med undantag av 113, 114 och 117 §§ äga tillämpning.

Är den, under vars livstid livräntan skall utgå, annan än försäkringstagaren själv, skall han anses vara insatt såsom förmånstagare. Sedan livräntebelopp första gången blivit till honom utbetalt, skall insättandet, där ej annat framgår av omständigheterna, anses oåterkalleligt.

Om utmätningsfrihet för livränta i vissa andra fall än då sådan följer av 116 § stadgas i utskottets lag.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

IV. Om olycksfalls- och sjukförsäkring.**119 §.**

Försäkring må tagas för olycksfall eller sjukdom, som drabbar försäkrings- tagaren själv eller annan.

120 §.

Har händelse, som omfattas av olycksfallsförsäkring, inträffat under för- säkringstiden, svare försäkringsgivaren jämväl för sådan följd av händelsen, som yppar sig först efter denna tids utgång.

121 §.

Varder faran ökad genom ändring i förhållande, som i försäkringsbrevet angivits vara av betydelse för försäkringsgivaren, och äger den, vars olycks- fall eller sjukdom försäkringen avser, kännedom om ändringen, vare försäk- ringsgivaren, så länge faran är ökad, fri från ansvarighet, där det kan an- tagas, att han, om det genom ändringen uppkomna förhållandet förefunnits vid avtalets slutande, över huvud icke skulle hava meddelat försäkring.

Kan det antagas, att försäkringsgivaren väl skulle hava meddelat försäk- ring men i avseende å premie eller eljest uppställt andra villkor än i avtalet upptagits, vare hans ansvarighet begränsad till vad i betraktande härav svar- rar mot den utfästa premien. Har försäkringsgivaren icke tagit återförsäk- ring såsom eljest skulle hava skett, skall hans ansvarighet därefter lämpas.

Vad i 48 § och 49 § andra stycket är stadgat skall äga motsvarande till- lämpning.

Ej må försäkringsgivaren åberopa förbehåll, att ökning av faran skall in- verka å hans ansvarighet i andra fall eller i annan omfattning än här sägs; dock må med laga verkan avtalas, att i stället för den i andra stycket givna regeln skall gälla, att försäkringsgivaren för inträffat försäkringsfall svarar endast i den mån det visas, att farans ökning varit utan betydelse för försäk- ringsfallets inträffande eller omfattning.

122 §.

Vad i 102, 103, 105 och 106 §§ samt 104 § första stycket är för livför- säkring stadgat beträffande förmänstagare skall äga motsvarande tillämpning, när fråga är om olycksfalls- eller sjukförsäkring.

123 §.

Fordran, som på grund av olycksfalls- eller sjukförsäkring inestår hos försäkringsgivaren, må ej för gäld tagas i mät.

Om utmätningfrihet för livränta i vissa andra fall än då sådan följer av denna paragraf stadgas i utskottets förslag.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

124 §.

Har den, vars olycksfall eller sjukdom försäkringen avser, uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet underlåtit att efter förmåga vidtaga åtgärd, varigenom skada, för vilken försäkringsgivaren skulle svara, kunnat avvärijas eller begränsas, eller har han utan skälig anledning vägrat att efterkomma anvisning, som i sådant avseende meddelats honom av försäkringsgivaren, vare denne, i den mån underlåtenheten kan anses äga betydelse för skadans inträffande eller omfattning, fri från ansvarighet. Vad sålunda stadgats gälle dock ej i fråga om åtgärd av sådan beskaffenhet, att dess påkallande skulle för den, vars olycksfall eller sjukdom försäkringen avser, innebära ett oskäligt ingrepp i hans rätt att bestämma över sin person.

Förbehåll, enligt vilket underlåtenhet att vidtaga åtgärd som nu är sagd skulle hava inverkan i vidare mån än här stadgas, må ej åberopas av försäkringsgivaren.

L a g

angående införande av lagen om försäkringsavtal.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Den nu antagna lagen om försäkringsavtal skall jämte vad här nedan stadgas lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1928.

Är försäkringsavtal, som dessförinnan slutits, ingånget med förbehåll om ömsesidig uppsägningsrätt, och sker ej, efter det nya lagen trätt i kraft, uppsägning till den tid, då på grund av sådan uppsägning avtalet tidigast kunnat frånträdas, skall från nämnda tid nya lagen tillämpas å avtalet.

Å brandförsäkringsavtal, som före nämnda dag slutits för all framtid, skall nya lagen äga tillämpning från och med den 1 januari 1933, såvida ej dessförinnan annat blivit överenskommet. Har försäkringsgivaren framställt förslag, att nya lagen ej skall verka rubbning i avtalet, men varder det ej antaget, stånde honom fritt att mot utbetalande av den på försäkringen belöande andel i premiereserven uppsäga avtalet att upphöra fjorton dagar efter uppsägning.

2 §.

Genom nya lagen upphävas 230—263 §§, 264 § andra stycket, 265 och 266 §§ i sjölagen, så ock vad i övrigt finnes i lag eller särskild författning stridande mot nya lagens bestämmelser.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

3 §.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

4 §.

Vad nya lagen innehåller angående verkan därav, att försäkringsgivaren kommer på obestånd eller träder i likvidation eller att hans rätt att här i riket driva försäkringsrörelse upphör, skall, där sådant förhållande inträder efter det nya lagen trätt i kraft, äga tillämning jämväl i fråga om försäkringsavtal, som han dessförinnan slutit.

5 §.

Vad i 29 och 30 §§ nya lagen stadgas angående tid, inom vilken fordringsanspråk må göras gällande, skall äga tillämpning jämväl där avtalet tillkommit före dennas ikraftträdande, dock att där det förhållande, från vars inträdande tiden skall räknas, även inträtt dessförinnan, tiden i stället skall räknas från ikraftträdandet.

6 §.

Den i 34 § nya lagen givna föreskrift om åsidosättande av avtalsvillkor, som leder till uppenbar obillighet, skall, utan hinder av att avtalet slutits före lagens ikraftträdande, äga tillämpning i tvist med anledning av försäkringsfall, som senare inträffat.

7 §.

Vad nya lagen i 86—88 §§ stadgar om inteckningshavares rätt på grund av brandförsäkring å byggnad skall i fråga om ersättning för brandskada, som inträffat efter det nya lagen trätt i kraft, äga tillämpning utan hinder av att försäkringsavtalet slutits tidigare eller inteckningen blivit tidigare sökt.

8 §.

De i nya lagen givna bestämmelser om förmånstagares insättande och om återkallelse därav skola, där försäkringsfall inträffar efter lagens ikraftträdande, äga tillämpning jämväl å tidigare vidtagen åtgärd, som har sådan innebörd.

Vad i 116, 117, 118 och 123 §§ nya lagen är stadgat om borgenärers rätt skall efter tiden för ikraftträdandet äga tillämpning jämväl där avtalet tillkommit före sagda tid, dock ej i mål som då redan äro anhängiga.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om inteckningshavares rätt till betalning ur ersättning, som utgår på grund av brandförsäkringsavtal.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har brandförsäkring tagits å byggnad, hörande till fast egendom som be-
sväras av sökt eller beviljad inteckning för fordran, vare, i händelse av timad
skada, byggnadens ägare utan hinder av inteckningen berättigad att själv upp-
bära ersättningen, där denna ej överstiger en tiondel av det belopp, för vilket
brandförsäkring å egendomens åbyggnad är gällande.

År ersättningen större, må den ej utbetalas till ägaren, med mindre inteck-
ningshavaren det medgiver eller ock ägaren avhjälpit skadan eller ställt säker-
het, som av Konungens befallningshavande godkänts, för ersättningens återbä-
rande i händelse skadan ej inom skälig tid avhjälpes. Visar ej ägaren inom två
månader efter det ersättningsbeloppet till betalning förfallit, att han är berät-
tigad att lyfta beloppet, eller har lyftat belopp återburits, skall beloppet ned-
sättas hos Konungens befallningshavande för utbetalning till den eller dem,
som därtill äga rätt; och skall tillika uppgift lämnas om inteckningshavare,
vars namn och adress blivit hos försäkringsgivaren anmälda.

Sådan inteckningshavare skall ock av försäkringsgivaren särskilt underrät-
tas om nedsättningen. Underrättelse skall anses meddelad, då den i rekomen-
derat brev avsänts under den uppgivna adressen.

2 §.

Har ersättningsbelopp blivit nedsatt hos Konungens befallningshavande, ut-
sätte denne så snart ske kan sammanträde för förhandling om rättsägares an-
språk och beloppets fördelning. Fråga om inteckningshavares rätt till betalning
varde av Konungens befallningshavande prövad, med mindre inteckningshavaren
givit till känna, att han ej önskar betalning.

Kallelse till sammanträdet skall genom Konungens befallningshavandes för-
sorg minst fjorton dagar förut med posten sändas till byggnadens ägare och
kända innehavare av fordran, som i denna lag avses, så ock införas i allmänna
tidningarna och tidning inom orten. I övrigt skall i avseende å fördelningen
vad i utsökningslagen stadgas om fördelning av köpeskilling för utmätningsvis
såld fast egendom äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Har vid fördelning, som Konungens befallningshavande verkställt, betalning
utfallit å intecknings huvudstol, vare inteckningen till den del den guldits utan
verkan.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

4 §.

Är, då skada inträffar, försäkringsgivaren ansvarig i förhållande till inteckningshavaren men ej gent emot byggnadens ägare, inträde han, i den mån betalning utfallit å inteckningens huvudstol, i inteckningshavarens rätt.

För det belopp, varmed betalning sålunda utfallit, jämte ränta skall på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, inteckning meddelas försäkringsgivaren att gälla med förmånsrätt näst efter intecknat belopp, som ej vid fördelningen utgått. Sådan handling skall innehålla, att belopp som däri avses förfaller till betalning sex månader efter uppsägning.

5 §.

Har inteckning jämlikt denna lag blivit helt eller delvis utan verkan, åligger det Konungens befallningshavande att därom, sedan fördelningen blivit godkänd eller vunnit laga kraft, ofördröjligen göra anmälan, å landet hos domaren och i stad hos rätten samt tillika insända fördelningslängden; och skall, sedan sådan anmälan inkommit, anteckning om förhållandet införas i inteckningsprotokollet, å landet å nästa rättegångsdag under lagtima ting och i stad å nästa rättegångsdag för inteckningsärenden.

Skall inteckning meddelas på grund av handling, som avses i 4 §, har Konungens befallningshavande att i sammanhang med anmälan, som här förut i denna paragraf är sagd, insända handlingen med begäran om inteckning.

6 §.

Utan hinder därav att, sedan skada timat å försäkrad byggnad, skadans belopp blivit efter förhandling mellan försäkringstagaren och försäkringsgivaren fastställt, vare innehavare av inteckning i egendomen, där han ej medgivit ersättningsbeloppets utbetalande, berättigad att hos försäkringsgivaren påyrka, att skadans belopp skall, såvitt hans rätt angår, fastställas i den ordning försäkringsavtalet stadgar. Sådant yrkande skall framställas inom en månad efter det skadan timade eller, därest anmälan om inteckningshavarens namn och adress gjorts hos försäkringsgivaren, inom fjorton dagar efter det inteckningshavaren underrättats om skadebeloppets fastställande. Underrättelse skall anses meddelad, då den blivit till inteckningshavaren avsend i rekommenderat brev under den uppgivna adressen.

Framställes yrkande som i denna paragraf avses av flera inteckningshavare, ankomme på dem att gemensamt utse ett ombud att föra talan i saken; samskjuts de ej, skall ombudet utses av Konungens befallningshavande.

7 §.

Vad i denna lag stadgas om inteckningshavare gälle ock den, som för ogulden köpeskilling äger fordran med förmånsrätt, som avses i 11 kap. 2 § jordabalken.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Har någon för fordran inteckning i tomträtt eller vattenfallsrätt, och är brandförsäkring tagen å byggnad, som utgör tillbehör till tomträtten eller vattenfallsrätten, skall i fråga om inteckningshavarens rätt på grund av försäkringen vad i denna lag stadgas äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1928 och skall i fråga om ersättning för brandskada, som sedermera inträffar, äga tillämpning utan hinder av att försäkringsavtalet slutits tidigare eller inteckningen blivit tidigare sökt.

L a g

om ändrad lydelse av 67 § utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 67 § utsökningslagen i dess lydelse enligt lagen den 11 juni 1920 (nr 418) i nedan angivna delar skall erhålla följande ändrade lydelse:

Gäldenärs innestående — — — — — motsvarande belopp.

Vad sålunda stadgats om pension å rikets stat skall äga tillämpning jämväl å annan pension eller livränta, som tillkommer gäldenär såsom vederlag för egen eller annans arbetsanställning och som förfaller till betalning efter det gäldenären fyllt femtiofem år eller blivit varaktigt oförmögen till arbete; och pension eller livränta vartill gäldenär eljest äger rätt, i den mån vad sålunda tillkommer honom icke överstiger ettusen femhundra kronors årsränta.

I fråga om viss ytterligare utmättningsfrihet för pension eller livränta som utgår på grund av försäkring stadgas i lagen om försäkringsavtal. Är eljest i lag eller författning stadgat, att viss egendom ej må utmätas, lände det till efterrättelse.

Om införsel i avlöning, pension eller livränta gälla särskilda bestämmelser.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928; dock skola mål, som då redan äro anhängiga, behandlas enligt äldre lag. Å pension eller livränta, som blivit utfäst före lagens ikraftträdande och enligt Konungens förordnande ej kunnat tagas i mät, äge lagen ej tillämpning utan vare sådan pension eller livränta såsom förut från utmätning fredad.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om tillägg till 24 § i förordningen den 16 juni 1875 (nr 42 s. 12) angående inteckning i fast egendom.

Härigenom förordnas, att till 24 § i förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 20 juni 1924 (nr 387), skall göras följande tillägg:

3 mom. Huru i visst fall inteckning, som utgått ur brandskadeersättning, varder utan verkan, så ock huru *ny* inteckning i stället kan komma att meddelas på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, därom är särskilt stadgat.

3 mom. Huru i visst fall inteckning, som utgått ur brandskadeersättning, varder utan verkan, så ock huru inteckning i stället kan komma att meddelas på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, därom är särskilt stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

L a g

om tillägg till 12 § i lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 31) om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

Härigenom förordnas, att till 12 § i lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 11 oktober 1912 (nr 215), skall göras följande tillägg:

4 mom. Huru i visst fall inteckning, som utgått ur brandskadeersättning, varder utan verkan, så ock huru *ny* inteckning i stället kan komma att meddelas på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, därom är särskilt stadgat.

4 mom. Huru i visst fall inteckning, som utgått ur brandskadeersättning, varder utan verkan, så ock huru inteckning i stället kan komma att meddelas på grund av handling, som Konungens befallningshavande har att utfärda, därom är särskilt stadgat.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

om dispaschörs befattning med försäkringstvister.

Med upphävande av 264 § första stycket i sjölagen förordnas som följer:

Uppstår tvist angående den ersättningsskyldighet, som på grund av avtal om sjöförsäkring eller återförsäkring av sådan försäkring må åligga försäkringsgivaren, skall saken hänskjutas till utredande av dispaschör. Sådan utredning verkställes, där ej annorlunda avtalats, å den ort, där försäkringen slutits eller där dispasch för den ort vanligen uppgöres. Det åligger dispaschören att i tillämpliga delar iakttaga vad för utredning av gemensamt haveri är i sjölagen stadgat; dock att kungörelse, som i 214 § sagda lag sägs, ej skall utfärdas, där såväl försäkringsgivare som försäkringshavare förklarat sig icke påkalla sådan; skolande i ty fall dispaschen vara upprättad inom två månader efter det fullständiga handlingar inkommit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928.

L a g

om ändring i vissa delar av lagen den 25 maj 1917 (nr 257) om försäkringsrörelse.

Härigenom förordnas, att 7, 109, 123, 205, 212, 232, 235 och 236 §§ i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse, av vilka lagrum 109, 205 och 232 §§ ändrats genom lagen den 13 maj 1921 (nr 239), skola, vissa paragrafer i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Avser försäkringsaktiebolags rörelse livförsäkring, skola upprättas grunder beträffande

- 1) beräkning av försäkringspremier och premiereserv,
- 2) den rätt till återköp av försäkring, som må tillkomma försäkringstagare,
- 3) verkan av underlåten premiebetalning,
- 4) försäkringstagares rätt när, annorledes än i följd av återköp eller underlåten premiebetalning, försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall,
- 5) försäkringstagares rätt att njuta förskott mot säkerhet i försäkringsbrevet,
- 6) beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkringstagarna.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Där förutberäkning skall ske av de belopp (premieåterbäring), som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda, skola ock grunder upprättas för denna förutberäkning samt för beräkning av fond för tryggande av sådan premieåterbäring (premieåterbäringsreserv).

Skall försäkring, som ej är att hänföra till personförsäkring, meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola grunder upprättas för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för sådana försäkringar ävensom för bestämmande av försäkringstagares rätt när sådan försäkring upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

109 §.

Har försäkringsaktiebolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, må nya försäkringar icke avslutas.

123 §.

Avser ömsesidigt försäkringsbolags rörelse livförsäkring, skola upprättas grunder beträffande

- 1) beräkning av försäkringspremier och premiereserv,
- 2) den rätt till återköp av försäkring, som må tillkomma försäkringstagare,
- 3) verkan av underlåten premiebetalning,
- 4) försäkringstagares rätt när, annorledes än i följd av återköp eller underlåten premiebetalning, försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall,
- 5) försäkringstagares rätt att njuta förskott mot säkerhet i försäkringsbrevet,
- 6) beräkning och fördelning av den vinst, som må tillkomma försäkringstagarna.

Där förutberäkning skall ske av de belopp (premieåterbäring), som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda, skola ock grunder upprättas för denna förutberäkning samt för beräkning av fond för tryggande av sådan premieåterbäring (premieåterbäringsreserv).

Skall försäkring, som ej är att hänföra till personförsäkring, meddelas för all framtid eller för längre tid än tio år, skola grunder upprättas för beräkning av försäkringspremier och premiereserv för sådana försäkringar ävensom för bestämmande av försäkringstagares rätt när sådan försäkring upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall.

205 §.

Har ömsesidigt försäkringsbolag trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, må nya försäkringar icke avslutas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

212 §.

I försäkringsbolags balansräkning skall under benämningen försäkringsfond såsom skuld upptagas det för den tidpunkt, som balansräkningen avser, beräknade värdet av bolagets ansvarighet

- 1) på grund av redan inträffade försäkringsfall (ersättningsreserv) samt
- 2) på grund av löpande försäkringar (premiereserv).

Omfattar bolagets rörelse olika försäkringsgrenar, skall för varje försäkringsgren särskild försäkringsfond upptagas.

Är försäkring återförsäkrad hos inländskt bolag, som enligt denna lag är berättigat att driva försäkringsrörelse, eller hos utländsk försäkringsanstalt, som i sitt hemland med laga rätt driver sådan rörelse, må det bolag, åt vilket återförsäkringen meddelats, upptaga såsom tillgång värdet av återförsäkringsbolagets ansvarighet på grund av återförsäkringen, dock högst det belopp, vartill försäkringsfonden för försäkringen enligt bolagets egna beräkningsgrunder uppgår.

232 §.

Under administrationstiden må ej återköp av livförsäkringar äga rum eller förskott mot säkerhet i livförsäkringsbrev lämnas. Att nya livförsäkringar ej må meddelas stadgas i 109 och 205 §§.

Å livförsäkringsbelopp — — — ej rum.

235 §.

Har ej — — — bolagets verksamhet.

Besluta de — — — Konungens stadfästelse.

Sedan Konungens — — — och skyldigheter.

Kan icke i den ordning, som i denna paragraf sägs, nytt bolag komma till stånd, skall, där ej samtliga försäkringstagare överenskomma om administrationens fortsättande, fördelning av administrationsboets tillgångar äga rum. För sådant ändamål skall verkställas beräkning av det belopp, vartill försäkringsfonden uppgår; och skall vid fördelning av tillgångarna varje försäkringstagares fordran anses motsvara hans andel i fonden.

Har överenskommelse träffats om administrationens fortsättande, ankomme på försäkringsinspektionen, huruvida ytterligare åtgärder böra vidtagas för försäkringarnas överlåtande eller för bildande av nytt bolag.

236 §.

Har försäkringsbolag, som meddelar försäkring av annat slag än personförsäkring och meddelar sådan försäkring för all framtid eller för längre tid än tio år, trätt i likvidation eller kommit i konkurstillstånd, skall försäkringsinspektionen utse ett ombud, som har att å försäkringstagarnas vägnar iakttaga och bevaka den panträtt, som jämlikt 217 § tillkommer försäkringsta-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

garna uti de enligt sagda paragraf till deras säkerhet i särskilt förvar satta värdehandlingar, med iakttagande därav att varje försäkringstagare njuter pant-rätt i nämnda värdehandlingar för den på hans försäkring belöpande andel i försäkringsfonden.

Ombudet äge — — — av Konungen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1928; dock att i fråga om försäkringsbolag, vars bolagsordning före sagda dag blivit av Konungen fastställd, vad i 7 och 123 §§ stadgas i fråga om upprättande av grunder beträffande försäkringstagares rätt när försäkringen upphör i förtid eller bolaget eljest är fritt från ansvarighet för försäkringsfall ej skall träda i tillämpning förrän den 1 januari 1930.

2) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under 1).

Stockholm den 4 mars 1927.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman, Hederstierna, Jacob Larsson, Klefbeck, Borell**, *Edw. Larson, Ernst Svenson* och *Erik Anderson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist* i Halmstad, *af Ekenstam, Leo, Jansson* i Edsbäcken, *Johansson* i Brånalt, *Johanson* i Huskvarna, *Carlson* i Mölndal och *Olsson* i Mellerud.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Hederstierna*, som med instämmande av herr *Borell* anført:

Inom den svenska försäkringskommittén har representanten för sjöförsäkringsväsendet i avgiven reservation gjort framställning om att lagstiftningen om sjöförsäkring måtte såsom nu behandlas som en särskild lagstiftning och icke inarbetas i den övriga försäkringslagstiftningen. Jag anser, att det skulle varit lyckligast, om denna åsikt vunnit beaktande. Då emellertid så icke skett och ett omarbetande av förslaget med iakttagande härav skulle medfört avslag å den nu framlagda propositionen samt ett uppskov på ytterligare ett år, har jag icke velat framställa ett dylikt avslagsyrkande utan endast på detta sätt önskat anteckna min avvikande mening.